

Utorak, 19. februar 2002.

Svedok Mahmut Bakali

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak 9.00 h

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, sada ste vi na redu za unakrsno ispitivanje svedoka ako to želite da učinite. Pošto je ovo prvi svedok i pošto vi zastupate sami sebe, moramo da vam kažemo o svrsi i ograničenjima unakrsnog ispitivanja. Svrha unakrsnog ispitivanja je da se postavljaju pitanja, da se testira svedočenje svedoka i njegov kredibilitet, to jest da li njemu ili njoj treba verovati ili ne, i prema Pravilniku Međunarodnog suda ograničeno je na temu kojom se bavilo glavno svedočenje, dakle na postavljena pitanja Tužilaštva i takođe se ograničava na ispitivanje kredibiliteta svedoka. To je takođe prilika da se postavljaju pitanja koja se odnose na vaše dokaze, odnosno dokaze koje vi želite da izvedete tokom svoje odbrane. Pretresno veće može da dozvoli i postavljanje drugih pitanja. Unakrsno ispitivanje se odvija pod kontrolom Pretresnog veća, da bi bilo efikasno u ustanovljavanju istine i da bi se izbeglo bespotrebno trošenje vremena. Ono je ograničeno na pitanja koja su relevantna za teme kojima se bavimo u ovom suđenju i ne može se koristiti za uznemiravanje i zastrašivanje svedoka. Bilo koje pitanje koje bi otkrilo identitet zaštićenog svedoka mora da se postavlja na zatvorenoj sednici. Ovu ćete izjavu dobiti napismeno. Sada, gospodine Miloševiću, da li imate pitanja za ovog svedoka?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Koliko sam ja shvatio, gospodin Bakali (Bakalli) je zaštićeni svedok.

SUDIJA MEJ: Dozvolite da pogledam. On nije zaštićeni svedok, on je gospodin Bakali. Dakle, možete da postavljate kakva god želite pitanja u vezi s njegovim identitetom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam pročitao u novinama da je zaštićeni svedok, pa da su onda objavili da je to Bakali. Ali hvala na obaveštenju. Ako se vi potrudite da mi svedok odgovori sa da ili ne na pitanja, onda će svakako biti kraće.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste, gospodine Bakali, da su na Kosovu formirane privatne paralelne škole zbog aparthejda. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, ali to nisu bile privatne već javne, državne škole. To nisu bile državne škole Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koje su države to bile škole?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: To su bile osnovne škole, srednje škole, univerzitet, sve su potpadale pod srpsko Ministarstvo obrazovanja, finansirane su od strane Srbije, imale su srpski nastavni program, dakle u okviru sistema koji ste vi organizovali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja govorim o paralelnim školama. Vi ste rekli da ste organizovali paralelne privatne škole zbog aparthejda. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, osim što mi njih nismo nazivali privatnim školama, to nisu bile privatne škole, to su bile javne škole. Ljudi su skupljali novac, dakle stanovništvo je skupljalo, koliko je moglo, novac.

SUDIJA MEJ: Molim vas, neka vaši odgovori budu što kraći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da ste bili profesor sociologije na Univerzitetu u Prištini?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li smatrate da svaki vaš student sociologije treba da zna da objasni šta je aparthejd?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, objasnite šta je aparthejd.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Aparthejd sa da ili ne ili hoćete da dam mišljenje profesora?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, ne, ja hoću da objasnite šta znači aparthejd.

SUDIJA MEJ: Ukratko, molim vas. Molim vas, kratko objašnjene, gospodine Bakali.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: U redu. Ako je jedna nacionalna ili rasna grupa stavljena u poziciju da je izvan vlasti, izvan ekonomije, izvan obrazovanja, izvan kulture, izvan zaštite vlade onda je to aparthejd.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se program škola za Kosovo razlikovao od programa škola za decu u Srbiji?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

SUDIJA MEJ: Samo nam dajte primer.

SVEDOK BAKALI: Na primer, istorija albanskog naroda koja se razvijala u okviru autonomnog sistema eliminisana je u srpskom nastavnom naučnom programu. Ima drugih primera toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nismo se razumeli, očigledno. Ja vas ne pitam kakav je bio program vaših privatnih škola nego pitam o programu državnih škola na celoj teritoriji Srbije koji je bio isti za sve škole i za svu decu u Srbiji. Da li se po tom državnom programu Srbije razlikovao program za albansku decu? Da li su po državnom programu Srbije za državne škole na celoj teritoriji albanska deca imala različit program nego sva druga deca u Srbiji?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Koliko je meni poznato, nije bilo razlike u nastavnom programu za obrazovanje na alban-

skom jeziku. Dakle, to je bio unificirani program za celu Srbiju, i za Albance i za Srbe na Kosovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači sva deca u Srbiji su učila isti školski program?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je u državnim školama nastava za albansku decu bila na albanskom jeziku?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Mogla je da bude, ali oni nisu prihvatili takve škole, nisu prihvatili da idu u takve škole jer ste im nametnuli nastavni program. Vaši ljudi su nametnuli vođe u školama, dakle direktore škola, dekane fakulteta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, malopre ste se složili da je nastavni program bio isti za svu decu u Srbiji, a sada kažete na moje pitanje da li je za albansku decu nastava bila na albanskom, da je bila za one koji su išli u državne škole, ali da oni nisu hteli da idu jer smo im nametnuli program. Molim vas, ja tvrdim, dakle, da je za svu albansku decu nastava bila na albanskom. Je li to tačno ili nije? U državnim školama.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Nije bila na albanskom, odnosno to nisu bile škole na albanskom jeziku na Kosovu, jer se obrazovni sistem radikalno promenio i albansko stanovništvo je odbilo da učestvuje u tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li vi tvrdite da albanska deca nisu išla uopšte u državne škole?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Rekao bih da gotovo niko nije išao u te škole. Možda je bilo nekoliko manjih izuzetaka. Ne znam nijednog učenika koji je išao u takve škole.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta mislite, koliko je bilo tih izuzetaka koji su išli u državne škole, Albanaca? Na primer, evo, koliko je moglo biti tih izuzetaka?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne znam. Zaista ne mislim da je bilo izuzetaka, ali moguće da ih je bilo. Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi kažete da ne znate koliko njih je bilo. Da li je bilo institucija u Albaniji za njih, za takve?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne znam, zaista ne znam ni za jednog učenika ili studenta koji je pohađao školu u tom školskom sistemu kada je on stavljen u sistem aparthejda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači vi tvrdite nešto što sada kažete da ne znate?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne. Rekao sam da sam znao da su Albanci učestvovali u srpskom obrazovnom sistemu, ali ono što ne znam, je ne znam da li je bilo Albanaca koji su učestvovali u vašem obrazovnom sistemu, to je ono što ne znam. Mislim da nisu, ali nisam siguran, moguće da jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zašto kažete naš obrazovni sistem? Da li ste smatrali da su Albanci građani Srbije ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Od trenutka kada je Skupština Kosova odobrila Ustav Kosova više se nisu osećali građanima Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na to ćemo doći kasnije, a malopre ste opet upotrebili reč aparthejd. Ja vam savetujem da pročitate definiciju Ujedinjenih nacija o aparthejdu. Da li su mađarska deca učila na istom programu kao i sva druga deca u Srbiji?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: To je bilo ranije regulisano nastavnim programom u okviru autonomnog položaja Vojvodine. Dakle, to je regulisano takođe za mađarske učenike i studente. Šta se desilo kasnije kada ste vi došli na vlast, ja ne znam šta se desilo sa Mađarima u Vojvodini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa vi ste sami rekli da ste intelektualac koji se bavio pisanjem od 1981. godine do sada i ne znate šta se događalo do sada u vašoj zemlji? Da ili ne.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Nemate pravo, jer ja sam posmatrao šta se događa, ali ne mogu da vam kažem detaljno šta se dešavalo sa nastavnim programom u državi Srbiji, ne mogu da

kažem da li su Mađari u Vojvodini to prihvatili ili nisu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mi smo konstatovali da je u celoj Srbiji za svu decu bio isti program škola pa sam vas pitao, pošto ne znate koliko su albanska deca učila školu na albanskom jeziku, da li znate da li su mađarska deca učila školu na mađarskom, bugarska na bugarskom, itd. Da li to znate? Ni to ne znate. Odgovorite sa da ili ne. Nije potrebno veliko objašnjenje. Ne znate?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, ne znate ni da li u Srbiji pripadnici bugarske manjine uče škole na bugarskom, ni to ne znate?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li smatrate da školski program koji dakle važi za svu decu u Srbiji ne može da važi i za albansku decu?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Dobro je da školski programi budu univerzalni za sve, ali moraju da imaju konkretne, specifične elemente, posebno nacionalne elemente. Od 1974. godine pa nadalje, mi smo imali nastavni program koji je odobrila Skupština Kosova i Srbija prema Ustavu nije imala pravo uplitanja u takav nastavni program.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto nije sporno da su nacionalne manjine u Srbiji i da nacionalne manjine u Srbiji uče škole na svom jeziku i pošto albanska deca uče albanski jezik i književnost i uče sve druge predmete na albanskom jeziku, da li smatrate da postoji posebna albanska matematika, fizika, biologija, hemija ili da ne idemo u egzaktne nauke, filozofija, da li je neki posebni albanski Platon, Aristotel, Džon Mor ili Đordano Bruno, Galileo Galilej, itd. U čemu, po vašem mišljenju, osim u pogledu jezika, što je svima bilo garantovano, treba da se razlikuje program za albansku decu od sve druge dece u Jugoslaviji?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne samo za albansku decu, već za decu svih naroda u Jugoslaviji, svih nacionalnih manjina. Sa izuzetkom matematike, i Đordana Bruna naravno, to je zajedničko za sve nacionalne manjine, ali svako ima svoj nastavni program ne za prirodne nauke, ali za istoriju i kulturu i jezik.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa valjda nije sporno da je, što se tiče kulture i jezika i celokupne nastave svaka, nacionalna manjina u mogućnosti da uči na svom jeziku u svakoj državnoj školi. Da li je albanski jezik bio službeni jezik na Kosovu, evo do ovog rata?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Jeste, na osnovu Ustava iz 1974. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tvrdite da nije bio na osnovu promena Ustava, da nije službeni jezik bio. Vi ste pod zakletvom, gospodine Bakali.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Nema potrebe da me podsećate na to. Jezik uprave administracije u vreme Miloševića je bio takav da se mogao koristiti albanski za neka dokumenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Za koja dokumenta se nije mogao koristiti albanski?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Izvinjavam se, to je tema za koju ja nisam ekspert, pravna pitanja nisu u području moje ekspertize, tako da nisam u položaju da odgovaram na ta pitanja, časni Sude.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ako Albanac izađe pred sud, da li se smatralo da on može sa sudom da opšti samo na albanskom?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, mnogi zatvorenici koje ste zatvorili za vreme svoje vladavine su formalno dobijali pravo da odgovaraju na albanskom. Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta znači formalno? Da li to znači da im je inače to pravo bilo uskraćeno? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Nije im bilo zabranjeno da koriste svoj jezik u sudnici, pitanje je pre svega zašto su bili na sudu?

SUDIJA MEJ: Pitanje je bilo koji jezik im je bio dozvoljen da koriste i odgovor je bilo im je dozvoljeno da koriste albanski. Hvala vam.

SVEDOK BAKALI: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da srpska vlada nije htela da realizuje dogovor o školstvu koji smo potpisali Rugova (Rugova) i ja?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je grupa tri plus tri plus tri poznata? Govorim o grupi koju je u ime vlade Srbije vodio ministar Ratomir Vico, u ime albanske strane profesor Fehmi Agani (Fehmi Agani) i u ime Centra Sveti Edidio don Vincenco Palja (Don Vincenzo Palia). Da li vam je poznata ta grupa? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Znam za to jer sam radio za njih, doneo sam dokumenta koja ste vi lično potpisali, ali ja nisam radio u toj grupi, da budem precizan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Govorili ste o toj temi, i prema tome, ja pretpostavljam da temu o kojoj ste govorili poznajete. Rekli ste da nisu postignuti nikakvi rezultati. Rekli ste da ništa nije realizovano?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate, odgovorite sa da ili ne, da je do septembra meseca te godine albanska strana preuzela tehnički fakultet od 20.000 kvadrata i Ekonomski i Pravni fakultet od 16.000 kvadrata? Da li se sećate? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da. Proces je na neki način počeo, ali je sabotiran i nije ostvaren uspeh, nikad nije sprovedeno to što je predviđeno tim dokumentom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako smatrate da je sabotiran ako je albanska strana materijalno preuzela zgrade od 20.000

kvadrata, od 16.000 kvadrata, kako smatrate da je to sabotirano, uzela u svoj posed da organizuje svoju nastavu na fakultetima? Da li smatrate da je to sabotiranje ili ne? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ja sam uveren da na osnovu onoga što sam ja čuo od Fehmija Aganija, a Fehmi Agani vam je i na tom sastanku u maju rekao da su potpuno nezadovoljni reakcijom srpske strane i kontaktima između albanske i srpske strane uz posredovanje organizacije Sveti Edidio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ostavite vi na stranu to u maju, jer to što ste ispričali o tom sastanku, to ostavite na stranu, to ćemo posle. Ja vas pitam da li je po vašem mišljenju moguće kvalifikovati, kako ste rekli, kao sabotažu sprovođenje programa kada je materijalna činjenica da su čak na univerzitetu preuzeli zgrade od 20.000 kvadrata, od 16.000 kvadrata, itd. i da se to smatra nikakvom realizacijom. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne smatram da je to bila realizacija. Mislim da to nije bila realizacija sporazuma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A za one koji slušaju ja bih dodao, ovo je bio vrh, a što se tiče osnovnih i srednjih škola, tu su svi problemi već bili rešeni. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: To se nije primenjivalo na osnovne i srednje škole sve vreme. Oni su radili u podrumima privatnih kuća.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi tvrdite, dakle, da Albanci nisu išli u osnovne i srednje škole državne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, rekli ste da je jedina mogućnost za školovanje Albanaca bio paralelni sistem škola?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, to je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su ukinuta prava albanske dece da se školuju na albanskom jeziku na Kosovu? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, jer im je ukinuto pravo da imaju sopstveni nastavni program.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko donosi nastavni program u nekoj zemlji?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Kod nas je donosilo Ministarstvo prosvete za svu decu u Srbiji. Na Kosovu smo imali Pedagoški savet Kosova koji je prema Ustavu iz 1974. godine donosio nastavni program.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Doći ćemo mi i na taj Ustav. Ja sam vas pitao da li je neko ukinuo pravo albanske dece da se školuju na albanskom jeziku. Odgovorite mi sa da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi tvrdite da albanska deca nisu mogla da se školuju na albanskom jeziku?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Samo u jednom ilegalnom sistemu, samo u podrumima, u državnim školama ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, tvrdite da u državnim školama albanska deca nisu školovana na albanskom jeziku? U državnim školama albanska deca nisu školovana na albanskom jeziku, to vi tvrdite, da ili ne?

prevodilac: Svedok je odgovorio: „Odlično“.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da. Odlično. Rekli ste juče da je moj govor na Gazimestanu imao za direktnu posledicu promenu Ustava? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: To nije tačno, rekao sam da je posle toga došlo do donošenja amandmana na Ustav. Međutim, vaš govor na Gazimestanu je po mom mišljenju bio govor koji je predstavljao program za rat.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ostavimo to sad na stranu. Znači, rekli ste i sad ponovili, da je posle mog govora na Gazimestanu promenjen ustav.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tako je. Da li se sećate datuma Kosovske bitke, da li znate da je to bilo 28. juna 1389. godine?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da je 600-ta godišnjica obeležena na isti dan, 28. juna 1989. godine?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da je Skupština Srbije proglasila promene Ustava 28. marta 1989. godine, dakle tri meseca pre govora, kome vi za posledicu pripisujete promenu Ustava? Maločas ste rekli da je posle mog govora došlo do promene, a ovo su datumi upisani veoma čvrsto, 28. mart 1989. godine je tri meseca pre datuma posle koga vi tvrdite da je promenjen Ustav. U čemu je stvar, gospodine Bakali? Da ili ne?

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Dozvolite svedoku da odgovori na pitanje. Izvolite. Znači, rečeno je da je do promene ustava došlo tri meseca pre govora. Gospodine Bakali, šta je vaš odgovor na to?

SVEDOK BAKALI: Inicijativa je preduzeta ranije, ali to se ne odnosi na ono što govorim. Ja juče uopšte to nisam rekao, ja nisam rekao da je njegov govor toga dana odmah doveo do ustavnih promena, ja sam to spomenuo pred ovim sudom zato jer sam mislio da je to bio program za rat, poziv na rat. A pravna inicijativa da dođe do ustavnih amandmana zaista je preduzeta nekoliko meseci ranije. Međutim, kao što sam juče već rekao, Ustav je promenjen na protivpravni način uz korišćenje sile. Ja nisam povezao njegov govor sa promenama Ustava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakali, maločas ste tu pre dva minuta rekli da je do promena Ustava došlo posle mog govora na Gazimestanu. Da ili ne? Uostalom to su svi čuli.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Mislim da je suština ustavnih promena povezana sa vašim govorom na Gazimestanu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čak i posle toga?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Posle vašeg govora došlo je do promena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Možete li da mi citirate iz mog govora to što tvrdite?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ono što je na mene ostavilo veliki utisak, a sada nemam taj dokument sa sobom, ono što je zaista na mene ostavilo utisak u to vreme, bio je način na koji ste vi to rekli, rekli ste da mi danas u Jugoslaviji vodimo političke bitke, a da ta bitka takođe može poprimiti i oblik oružanog rata. Sve što sam ja dobio od vašeg govora u Gazimestanu bila je impresija da ste vi tamo razvili program vojne akcije, odnosno krize u Jugoslaviji. To je utisak koji je ostao u meni, to je ono o čemu sam pisao i to je ono što sad ovde kažem ovom časnom sudu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to što ste rekli nisam rekao, ali ste rekli ono što je reklo Tužilaštvo, a ja sam to ovde demantovao čitajući govor. Da li ste u stanju da mi pružite na uvid to što ste vi tada pisali? Ja sam u stanju da vam dam govor i da vam dam novine od 1989. godine, u kojima je taj govor. Da li ste vi u stanju da meni date te novine, nabrojali ste ovde „Vreme“, „Našu borbu“ i nekoliko drugih listova gde ste vi pisali o mom govoru ocenjujući ga tako kako sad kažete? Da li možemo da vidimo te vaše članke? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, jer u to vreme nisam još pisao za „Našu borbu“ i „Vreme“, tada sam pisao na albanskom u novinama na albanskom i u jednom pismu koje sam poslao Iglbergeru (Eagleberger), a koje sam objavio u „Vijesniku“ u Zagrebu i u jednom albanskom listu u Prištini. Međutim, to ja sada nemam ovde sa sobom da bih to mogao citirati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sve to na albanskom, na srpskom, na hrvatskom u „Vijesniku“ itd. znači to možete. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I tamo stoji da ste vi objasnili kako sam ja pozvao u rat na Gazimestanu. Je li to piše u tim vašim tekstovima? Da li tvrdite da to piše u vašim tekstovima?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ja sam tamo napisao da ste vi tamo razvili jedan militantni program. Nisam rekao da ste objavili rat nego da ste tamo objavili, kao što sam već rekao, jedan militantni, militaristički program.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste rekli šta ste rekli i sve je u zapisniku pa ćemo moći da uporedimo da li to što ste ovde rekli piše ili ste rekli neistinu pod zakletvom. Ali to ćemo ostaviti na stranu. Da li je tačno da je Skupština autonomne pokrajine Kosova, izvinite, pre toga jedno pitanje, malopre ste pomenuli, kada sam ja rekao 28. mart, vi ste rekli tada pokrenute su inicijative. 28. marta nisu pokrenute inicijative, 28. marta je izvršen završni čin, 28. marta 1989. godine je izvršen završni čin proglašenja Ustava na sednici Skupštine Srbije. Dakle, nikakve inicijative i počeci ranije, tu je završni čin, a taj završni čin 28. marta...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, moramo doći i do pitanja. Koje je vaše pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je 28. marta, koji je dakle tri meseca pre 28. juna, održan završni čin proglašenja promena Ustava Srbije? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne sećam se tačnih datuma, ne mogu o tome ništa govoriti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Odgovor je bitan jer ste juče rekli, a i ovde ponovili da je do promena došlo posle Gazimestana.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, mislim da ste obradili ovu temu. Rekli ste što ste želeli reći, svedok je rekao da se ne seća datuma, imamo iskaz i razmotrićemo ga kada za to dođe vreme. A sada, molim vas da nastavite sa ispitivanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da je Skupština Kosova prihvatila ustavne promene pre toga 28. marta? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne. Toga dana je Skupština Kosova bila opkoljena policijom i tenkovima.

SUDIJA MEJ: Ne bi trebalo nastavljati ovu raspravu. Mislim da smo se već dugo zadržali na 28. martu. Bolje bi bilo da pređemo na sledeću temu, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovo nije ista tema, gospodine Mej, jer postoje još neke stvari koje su za to vezane, a veoma su bitne. Pošto je u pitanju...

SUDIJA MEJ: Idemo na sledeće pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da Skupština Srbije po tadašnjem Ustavu ne bi mogla da izvrši tu promenu bez prethodne odluke Skupštine Kosova?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li je Skupština Kosova donela tu odluku o usvajanju amandmana? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Tu se ne radi o tome da ja mogu reći da ili ne. Ja mogu reći da, ali to se odigralo pod pritiskom tenkova koji su se nalazili van Skupštine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Te tenkove ste samo vi videli, a ja vas pitam da li je Skupština donela tu odluku o usvajanju ustavnih amandmana. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, uz upotrebu sile.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je u Skupštini Kosova samo 14 poslanika glasalo protiv?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Neki su bili hrabriji i rekli: „I bez obzira na nasilje, ne slažem se sa promenama.“

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam pitao da li je tačno da je samo 14 poslanika u Skupštini Kosova glasalo protiv? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zadržite se na odgovoru. Da li je tačno da je član Ustavne komisije Srbije bio sa Kosova, profesor Surija Popovci (Surija Popovci), takođe Albanac, pošto javnosti ime ne znači za prepoznavanje kao što nama znači. Da li je, dakle, tačno da je član Ustavne komisije bio sa Kosova Albanac, profesor Surija Popovci?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da je profesor Popovci istupao na televiziji pre Skupštine i objašnjavao i podržao amandmane? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da. Ali molim vas da mi postavite i pitanje zašto se on pojavljuje na televiziji, dajte, pitajte me to.

prevodilac: Prevodioci mole sagovornike da naprave pauzu između pitanja i odgovora.

SUDIJA MEJ: Pre svega prevodioci imaju molbu. Morate praviti pauzu, i to obojica, između pitanja i odgovora. Molim vas da to imate na umu. Gospodine Bakali, pošto se završi vaše unakrsno ispitivanje, Tužilaštvo će ponovo imati šansu da vam postavi dodatna pitanja, a to znači da ukoliko postoje neke relevantne stvari o kojima oni vaš žele pitati, ili koje vi želite objasniti, vi to tada možete učiniti, a do tada molim vas da se usredsredite na odgovaranje na pitanja. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate ko je Sinan Hasani (Sinan Hasani)?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je Sinan Hasani u vreme ustavnih promena u Srbiji bio predsednik Predsedništva Jugoslavije?

SVODOK BAKALI – ODGOVOR: Da, bio je. Bio je predsednik Predsedništva Jugoslavije i bio je na vašoj strani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sinan Hasani, Albanac, predsednik Predsedništva Jugoslavije bio je prisutan i na sednici Skupštine Srbije na kojoj je proglašen Ustav 28. marta. Da li je to tačno?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su bili prisutni i svi drugi savezni i republički funkcioneri takođe albanske nacionalnosti? Da li je tačno ili nije?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: To nije tačno. Ne Albanci, Sinan da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vi tvrdite da je od Albanaca bio prisutan samo Sinan Hasani?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Pa verovatno je bio još i neko drugi, toga se ne sećam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko je bio u to vreme predsednik Komiteta partije, odnosno ono što ste vi bili u svoje vreme, da li je bio Albanac ili Srbin?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Albanac koga ste vi imenovali na taj položaj. Vi ste ga doveli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam pitao da li je bio Albanac ili Srbin?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Albanac.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I da li su i drugi Albanci koji su tamo prisustvovali došli zato što sam ih ja imenovao?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Gospodo, molim vas, kada neko društvo lišite njegovog ustavnog položaja, nemojte da mislite da su oni sretni da dolaze na sastanak na kojem se otimaju njegova ustavna prava. Hasani je bio tamo, ali vi njega morate pitati zašto je on došao tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je izabrao Sinana Hasanija na položaj u Predsedništvo SFRJ?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Pa kratko rečeno, vi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sinan Hasani je bio izabran u Skupštini Kosova za člana Predsedništva SFRJ mnogo ranije. Da niste možda pogrešili, razmislite malo?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, ne, ja sam u pravu, vi grešite. Sinan Hasani došao je u Predsedništvo Jugoslavije pošto ste vi izabrani za predsednika Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi tvrdite da sam ja postavio Sinana Hasanija u Predsedništvo Jugoslavije? To vi tvrdite? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Odlično...

prevodilac: Svedok je odgovorio: „Nema na čemu“.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je neko od narodnih poslanika Albanaca na sednici Skupštine Srbije na kojoj je proglašen Ustav osporio donošenje ili glasao protiv? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne sećam se. Mislite u srpskoj skupštini?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To nije srpska skupština, to je Skupština Republike Srbije.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne sećam se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate ko je Muharem Ismailji (Muharrem Ismaili)?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je on vaš prijatelj, direktor banke na Kosovu. I Albanac naravno?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: On je kosovski Albanac. Bio je direktor „Kosovske banke“. To više nije, on više nije tamo i on je moj prijatelj. Ne znam zašto me to pitate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zato što hoću da vam postavim još jedno pitanje. Da li ste od njega tražili da dođete na razgovor kod mene?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Nikada, ne, to nije istina. Nikada sa njim nisam razgovarao o tome da želim razgovarati sa vama. Nikada, ne, to nikada nisam učinio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tvrdite da niste preko Muharema Ismailjija tražili da dođete kod mene?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ja pod punom odgovornošću odgovaram ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Objasnili ste juče kako vam je lokalni šef državne bezbednosti Gajić, pod navodnicima otkrio tajnu da postoji nekakav plan spržene zemlje. Zar nije bilo logično da u razgovoru sa mnom postavite i pokrenete to pitanje? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da. To sam mogao učiniti, ali nisam. Nisam želeo prenositi poglede drugih, možda sam to mogao učiniti. Mogao sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dovoljno je za vašu ocenu prosuđivanja o ozbiljnosti te informacije. Dovoljno je. Sami ste rekli da se naš razgovor odnosio na zakazivanje sastanka sa delegacijom na čelu sa Rugovom radi političkog rešenja. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da je delegacija Vlade Srbije, koju je predvodio potpredsednik Vlade Ratko Marković, bila samo jednom i održala jedan sastanak sa vašim predstavnicima na Kosovu.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno, dakle, da su o dva sastanka delegacije Srbije i albanske strane izdata zajednička saopštenja i da postoje zajednička dva saopštenja, a vi ste rekli da ni to jedno nije bilo zajedničko saopštenje. Da li je tačno da postoje dva? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, ne. Imali smo samo jedan sastanak dve delegacije, a izdali smo dva odvojena saopštenja. Nismo imali dva sastanka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da je delegacija Vlade Srbije, na čelu sa potpredsednikom profesorom Ratkom Markovićem, dolazila jedanaest puta u Prištinu na sastanke po unapred zakazanom programu i da se nije pojavila albanska strana? Svaki put smo to mogli da vidimo na televiziji, gospodine Bakali, ne morate da budete posebno obavešteni. Da li je tačno, 11 puta u Prištinu i da se albanska strana ne pojavi? Pa gospodine Bakali, vi ste juče govorili...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, dozvolite svedoku da odgovori.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Možda je delegacija na čelu sa profesorom Markovićem došla. Mi smo često viđali delegacije kako dolaze iz Srbije u Prištinu. Ja sam primio albansku stranu, međutim, ti sastanci bili su rezultat arogancije i diktata.

SUDIJA MEJ: Hajde da pokušamo utvrditi o čemu se tu tačno radi. Znači, nije se održao samo jedan sastanak, nego je još u nekoliko navrata srpska delegacija dolazila na Kosovo da se tamo sastane, a albanski predstavnici, ako sam ja dobro shvatio, na te sastanke nisu došli. Da li je to tačan opis situacije?

SVEDOK BAKALI: Da. Međutim, ti sastanci nisu bili planirani unapred. Bilo je takvih slučajeva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bilo je 11 takvih slučajeva. Da ili ne, gospodine Bakali?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Nisam to pratio, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tvrdite da nisu bili zakazani. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tvrdite da ti slučajevi koji ne znate da su postojali nisu bili zakazani?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, kao što sam već rekao, ti sastanci nisu bili unapred zakazani, da bi se mogli voditi stvarni pregovori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Juče ste na pitanje tužioca odgovorili da na srpskoj strani nije bilo volje za razgovore. Odgovorili ste tako, prelistajte pa ćete videti, da na srpskoj strani nije bilo volje za razgovore o političkom rešenju, a ovde vidimo da su 11 puta došli, a da sa vaše strane nije bilo volje za razgovore. Da li je to tačno ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: To nije tačno. Nije tačno da je srpska strana bila posebno zainteresovana za ova politička pitanja koja su se odnosila na položaj Kosova. Albanska strana je bila zainteresovana za takva pitanja. Vaše delegacije su dolazile da bi uglavnom održale predavanja protiv terorizma, da bi smirili situaciju, da bi smirili građane, da bi vam bilo lakše da nama upravljate, a ne da bi se rešilo pitanje statusa Kosova i to ne na osnovu izražene volje albanskog naroda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ostavite vi na stranu te reči o izraženoj volji albanskog naroda, ja sam vas pitao da li je tačno da je delegacija posle sastanka između mene i Rugove na kome ste i vi prisustvovali 11 puta dolazila u Prištinu da te razgovore nastavlja, da su sa dva sastanka samo objavljena saopštenja, da ste ostale pokušaje blokirali i da sada tvrdite da srpska strana, koja je 11 puta dolazila u Prištinu, nije imala volje da pregovara. Da li je to tačno ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Nije tačno. Gospodine Miloševiću, vi mešate neke stvari. Posle prvog i poslednjeg sastanka izme-

đu dve delegacije ja sam bio član albanske delegacije, mi nismo dobili nikakvu ponudu niti smo imali bilo kakav drugi sastanak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi tvrdite, dakle, da je ovo što sam ja vas pitao da li je tačno, odgovor ste dali da nije tačno?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Nije tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da je čak i nekadašnji savezni premijer, inače Amerikanac, Milan Panić, negde 1993. godine zajedno s Vensom (Vance) i Ovenom (Owen) došao na Kosovo i da i onda niko nije s njima hteo da razgovara?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Koliko ja znam ne, jer premijer Jugoslavije se sastao sa Ibrahimom Rugovom, ako se sećate bila je fotografija gde oni zajedno drže ruke podignute u vazduh, ali mislim da taj sastanak nije imao neku težinu za pitanje o kome mi govorimo.

SUDIJA MEJ: To nije važno. Da li je vaš odgovor da vi ne znate?

SVEDOK BAKALI: Ne, ne sećam se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakali, vi ste bili savetnik Adema Demaćija (Adem Demaqi)? Da li je to tačno ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, nekoliko meseci pre početka konferencije u Rambujeu (Rambouillet).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Bili ste savetnik Adema Demaćija, dakle, i to ste sada potvrdili. Koliko se sećam, ovo je sad sledeće pitanje, koliko se sećam, juče ste rekli da niste imali veze sa OVK. Ako se ne sećam dobro, ako nisam dobro čuo, onda vas pitam da li ste imali veze sa OVK-a?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Sa vojnicima OVK, Oslobodilačke vojske Kosova i sa Generalštabom nisam imao nikakvih veza. Kao što sam rekao, imao sam kontakte kao savetnik koji je davao političke i diplomatske savete OVK i to je bilo javno i legalno i to su bili kontakti sa Ademom Demaćijem u Prištini dva ili tri meseca pre konferencije u Rambujeu. Došlo je do neslaganja između

mene i gospodina Demaćija i ja sam insistirao da OVK učestvuje u konferenciji u Rambujeu, bez obzira na početnu platformu i politiku konferencije u Rambujeu. Oni nisu uzeli u obzir sve aspiracije albanskog naroda, ali Rambuje je bio važan međunarodni faktor za rešavanje kosovskog pitanja na miran i politički način. U isto vreme, pomogao je da se afirmiše međunarodno prisustvo OVK, tako da sam ja insistirao da OVK učestvuje na konferenciji u Rambujeu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto ste završili sa objašnjenjima za koja vas nisam pitao, ja moram da se vratim na pitanje. Vi ste potvrdili, maločas, da ste bili savetnik Adema Demaćija i potvrdili ste maločas da niste imali veze sa UČK.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Sa trupama, ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Juče ste odgovorili da niste imali veze sa UČK, a poznato je da je Adem Demaći šef političkog krila UČK. Vi sad pokušavate da zaobidete istinu, da tako kažem, jer niste, kažete, imali kontakt sa trupama. Ja vas nisam pitao s kojim ste vojnikom i s kojim teroristom imali veze, pitanje je bilo da li ste imali veze sa UČK. Adem Demaći je bio šef političkog krila UČK, a vi ste bili njegov savetnik. Da li je to tačno?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Hteo bih da malo izmenim moj odgovor. Ja sam imao kontakte sa OVK ili UČK kao savetnik koji je davao političke savete i sugestije, ali ja ne pokušavam da bilo šta sakrijem, ja sam ponosan na to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas nisam pitao da li ste vi pucali ili postavljali bombe, pitao sam vas samo da li ste imali veze sa UČK?

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, samo trenutak. Gospodine Miloševiću, on je dao objašnjenje o svojoj vezi sa OVK. Mi smo to čuli. Možemo li sada ići dalje na sledeću temu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Možemo. Vi ste, gospodine Bakali, poslanik u Skupštini Kosova iz Alijanse za budućnost Kosova? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vi ste juče rekli da ste nezavisni intelektualac, poslanik, a ne da ste poslanik Alijanse za budućnost Kosova. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Vi ste promenili pitanje i tražite da odgovorim sa da ili ne. Dajte mi trenutak da objasnim. Ja sam poslanik na listi Alijanse za budućnost Kosova, jer su izbori išli na proporcionalnoj osnovi i stranke su imale zatvorene liste. Od mene su, kao nezavisnog intelektualca, tražili da stavim svoje ime na tu listu, ali ja sam i dalje ostao nezavisan. Meni se sviđa Alijansa, ljudi koji su u njoj, ja sam prihvatio da stave moje ime na njihovu listu, oni su me pozvali i ja sam to uradio. Ali kao takav, ja sam nezavisni poslanik u Skupštini Kosova sa liste Alijanse i ja sam član parlamentarne grupe Alijanse za budućnost Kosova. Ja ne vidim šta je tu kontradiktorno. Ja nisam član nijedne stranke, nikad nisam bio član nijedne stranke i nisam ni danas član Alijanse.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste poslanik Alijanse. To je ono što ste i potvrdili i to svako zna ko zna šta su parlamentarni izbori, na njihovoj listi poslanik ste Alijanse. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da. Ja sam na listi Alijanse.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je predsednik Alijanse za budućnost Kosova Ramuš Haradinaj (Ramush Haradinai)?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste sada savetnik Ramuša Haradinaja?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ako su mu potrebni moji saveti, ja mu ih dajem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato, u vezi s vašim predsednikom Alijanse, da kako je napisao „Elefteros tipos” (Elefteros Tipos), prema izveštajima britanske službe gde se on vodi pod nazivom mafijaš, Ramuš Haradinaj je švercer i šef

albanskog podzemlja poznat evropskim službama po prljavim aktivnostima na Balkanu i u čitavoj Evropi? Da li to znate?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne znam to i to je upravo suprotno mom mišljenju. Ja jako uvažavam Ramuša Haradinaja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas samo pitam da li znate šta je o tome napisao „Elefteros tipos“ i citirao vam to što piše?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: „Elefteros tipos“, šta to beše?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Novine. Da li znate da postoji mafija u Đakovici za šverc duvana, goriva i oružja i da je u njoj glavni Ramuš Haradinaj, vaš predsednik? Da li vam je to poznato?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, to ne znam. Znam da je on dobra osoba. On je dobar, mlad političar i vešt komandant.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 1986. godine, služio je vojsku u JNA, a posle toga više godina bio u francuskoj Legiji stranaca. Da li to znate?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Za JNA znam, ali za Legiju stranaca ne znam. Nikad ga nisam pitao i nikad mi on to nije rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da je on organizator oružanih aktivnosti albanskih terorista u Makedoniji i na jugu Srbije u ovim poslednjim mesecima? Da li to znate?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, naprotiv, znam suprotno, iz razgovora, da smo morali da iskoristimo svoj uticaj u Preševskoj dolini i u Makedoniji, da smirimo situaciju i da eliminišemo nasilje tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da se Haradinaj tereti za više ubistava Albanaca i Srba?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne. I mislim da uopšte ne može biti dokaza za takve optužbe. U svakom slučaju nikad nisam čuo za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da je Haradinaj bio ranjen kada je bacaio bombu na kuću Sadika Musaja

(Sadiq Musai) takođe Albanca iz albanske partije? Da li vam je to poznato?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Informacije koje vi ovde iznosite pokazuju da ste jako loše informisani. Molim vas budite oprezniji sa informacijama koje prezentirate.

SUDIJA MEJ: Mislim da smo proveli na ovom dovoljno vremena i da se udaljavamo previše od detalja svedočenja ovog svedoka. Dobili smo pitanja koja ste postavili u vezi sa kredibilitetom ovog svedoka i mislim da sada možemo da pređemo na drugu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Govorili ste juče o ubistvu Jašarija (Jashari) u Donjim Prekazima (Prekazi i Poshtem). Da li vam je poznato da je policija opkolila kuću da ih uhapsi i da nisu hteli da se predaju policiji i da su pucali na policiju?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: To je vaša interpretacija, ja ne znam detalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Juče ste rekli da im je policija dala dva sata da se predaju, prema tome znate detalje. Da li ste rekli juče da im je policija dala dva sata vremena da se predaju kada ih je opkolila?

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Ono što je on rekao je da ste mu vi, gospodine Miloševiću rekli, to je bilo njegovo svedočenje, da ste mu vi to rekli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da sam mu ja rekao da su imali dva sata da se predaju?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da je Jašari, pre toga da kažem, da li znate da su za ta dva sata izašle uglavnom žene i deca napolje?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne znam, ali znam da su žene i deca ubijeni u kući i oko kuće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Oni koji su izašli napolje sigurno nisu ubijeni. A da li znate da je Jašari ubio čak i rođenog strica tada, zato što je hteo da izađe da se preda, ili rođenog ujaka, ja više ne znam tu rodbinsku vezu, koji je hteo da izađe da se preda, što ima u sudskim izveštajima o isleđivanju tog događaja?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne znam i ne verujem u to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li smatrate da je vreme od dva sata nedovoljno da teroristi odluče da li će se predati i da su po isteku ta dva sata ponovo otvorili vatru na policiju, da su oni koji smatraju da treba da izađu izašli? Da li smatrate da neka druga policija bilo gde u svetu pobegne, kada se na nju puca iz zabarikadirane kuće u kojoj se nalaze ubice? Da li je to vaše mišljenje?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ja nemam ništa sa policijskim operacijama, tako da ne mogu da odgovorim na vaše pitanje. Ono što ja znam je da ste ubili civile, decu. Dvanaest hiljada civila uključujući i žene, decu, trudne žene, a sve vreme ste govorili da se borite protiv terorizma. Ja to znam. A u slučaju porodice Jašari posle njih i oko njih ubijali ste i žene i decu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate za iskustvo policije sa istog tog mesta Donji Prekaz, 13. maja 1981. godine, kada su goneći zabarakadirane zločince poginula četiri policajca, a peti kasnije umro od teške rane? Pošto je tu nacionalnost bitna, bila su tri Srbina, jedan Musliman, jedan Albanac, policajci koji su poginuli u sukobu sa tim zlikovcima. Pretpostavljam da mislite da je trebalo ponovo da pogine pet policajaca od Jašarija koji je, kao što znate, ubijao i Srbe i Albance da bi ih opljačkao, ubijao je zbog novca, nije bio mnogo gadljiv ni kad Albanac ima novac, da mu preseče grkljan. I vi ste, dakle...

SUDIJA MEJ: Pitanje, molim vas, postavite pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li smatrate da je Jašari ubica?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne.

SUDIJA MEJ: Gospodine Bakali, mislim da smo se u celosti ovim pozabavili i vi ste svedočili o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mogu li da nastavim?

SUDIJA MEJ: Da. Nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste juče da je bilo u moje vreme ljudi koji su zatvarani, hapšeni iz političkih razloga, a ja tvrdim da niko nije smeo biti hapšen iz političkih razloga.

SUDIJA MEJ: Ne dobijamo prevod. Izvolite, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da ponovim pitanje. Dakle, rekli ste juče da je bilo u moje vreme ljudi koji su zatvarani, hapšeni iz političkih razloga, a ja tvrdim da niko nije smeo biti uhapšen iz političkih razloga. Ako je tačno to što ste rekli, da je u zatvoru bio neki Albanac iz političkih razloga, da li ste pokrenuli to pitanje kod neke od zapadnih ambasada, gde sami kažete da ste išli na prijeme, da li ste pokrenuli to pitanje kod Amnesti internešenela (Amnesty International), Helsinškog voča (Helsinki Watch) ili kod jugoslovenskih organa, kako to da niste pokrenuli to pitanje, a znate i sami da bi bar postalo javno da postoji neki čovek, neki paćenik koga je uhapsila vlast? Da li ste pokrenuli ta pitanja?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Pokrenuo sam ih pred organima za zaštitu građanskih prava u Srbiji, u svim državama u Evropi, u Americi i pred Ujedinjenim nacijama, svima smo govorili da zatvarate ljude iz političkih razloga i da držite 2.000 Albanaca zatvorenih iz političkih razloga. Na primer, u Đakovici jednostavno su odvodili ljude iz kuća, sa ulica i slali ih u zatvore u Srbiji. Čak je postojala neka formalna kazna koja je izricana bez normalnog pravnog postupka i oni su osuđivani na drakonske kazne i odvođeni u zatvore. Ja to znam i želim da iznesem još jednu optužbu ovde.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na koliko su bili osuđivani?

SUDIJA MEJ: Sačekajte sledeće pitanje, molim vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li imate, osim te propagande o tzv. hapšenjima ljudi, da li ste to pokretali sa imenima tih uhapšenih? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kome ste dali imena tih uhapšenih, koji su po političkim razlozima uhapšeni?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Molim vas, uvaženi Sude, morate znati da ima mnogo humanitarnih organizacija, čak i u Srbiji, koje znaju bolje imena nego ja. Oni su izloženi pritisku i oni su sami hteli da se albanski zatvorenici oslobode iz srpskih zatvora. Ne govorim o normalnim osuđenima u zatvorima, govorim o političkim osuđenima, političkim zatvorenima za vreme Miloševićeve vlasti.

SUDIJA MEJ: Postavljeno vam je pitanje da li možete navesti imena i kome ste naveli imena. Dakle, postavljeno vam je pitanje kome ste naveli imena.

SVEDOK BAKALI: Dve ili tri srpske organizacije su imale jako pozitivne stavove. Gospođa Biserko zna. Jos jedna uvažena gospođa čijeg se imena ne sećam, zatim sve međunarodne organizacije koje su se bavile zaštitom ljudskih prava znale su ta imena. Takođe i kosovsko Veće za zaštitu ljudskih prava i sloboda, svi su znali tačno imena i oni su ta imena prosledili relevantnim telima. Mnogi tužioci su odlazili u Ministarstvo pravde Srbije i prezentirali imena, tako da oni takođe znaju, oni znaju o kome govorim, oni znaju ko su ti politički zatvorenici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam za imena navodnih žrtava o kojima govorite a ne za imena gospođe, kako vi kažete, kojoj ste se obratili. Dakle, imate li imena tih žrtava?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Imamo imena političkih zatvorenika i imena žrtava. U ovom trenutku nemam ih sa sobom, ali

mogu vam reći da sam se setio imena Ukšina Hotija (Ukshin Hoti) kako je on izveden iz zatvora i nestao bez traga. Zatim, tu su mnoga druga imena koja mu mogu dati u bilo kom drugom trenutku na osnovu dokaza ili putem svedoka, mogu da ih dam Sudu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da razjasnimo. Vi tvrdite da je bilo političkih zatvorenika koji su osuđeni iz političkih razloga za verbalni delikt.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da smo mi ukinuli verbalni delikt iz Krivičnog zakona?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, ali kasnije su to promenili, na primer, optužbe koje su iznesene protiv velikog broja ljudi koji su poslani u zatvor bazirale su se na tome da je rečeno da su oni pozvali NATO da dođe i da su oni krilo OVK. Oni nisu imali na sebi nikakve uniforme, odvedeni su iz kuća, sa ulica, pravo u zatvore.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vi govorite o UČK uhapšenima. O uhapšenim teroristima govorite?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, ne govorim o tome. Govorim o običnim građanima koje su odvodili iz njihovih kuća, na primer u Đakovici, oni nisu imali nikakve veze sa OVK. Ali vi ste ih optužili da biste napunili srpske zatvore njima, tih 2.000 ljudi, koji su bili zatočeni u zatvorima u Srbiji nisu bili samo politički zatvorenici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ostavite sada na stranu vreme rata, molim vas. Pitam vas za vreme pred rat i sve vreme poslednjih 12 godina, da li je bilo političkih zatvorenika u zatvorima.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pre terorista. Bilo je? Znete li ko su?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ukšin Hoti je jedan primer. Njemu je suđeno pre osam godina.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, sada je 10 i 30. Sada ćemo napraviti pauzu od 20 minuta. Koliko vam još vremena treba za unakrsno ispitivanje po vašoj proceni?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Zavisi od toga šta on bude još odgovarao, jer ja imam i potpitanja, gospodine Mej. Treba mi verovatno sat, dva, ko zna, odnosi se sve na ono što je juče govorio, toliko neistina zahteva mnogo pitanja, zato i postoji Sud.

SUDIJA MEJ: U redu, nećemo slušati nikakve lične komentare. Međutim, trebali bismo ako je to moguće danas završiti sa ovim svedokom. Da li prijatelji Suda imaju pitanja?

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Ne, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Hvala. Molim ustanite

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste juče da su Albanci bili masovno otpušteni s posla, iako znate da je bila direktiva albanskih separatističkih stranaka da se bojkotuje svaki posao. Da li vam je poznato iz tog vremena ta reč „bojkot“ i ta pojava?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Koliko je meni poznato, Nezavisni sindikat Kosova je zaista upotrebio reč „bojkot“ tako da radnici na Kosovu ne potpišu deklaraciju o lojalnosti prema srpskoj državi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je drugo pitanje, ali pošto ste ga otvorili, moram i ja da napravim digresiju. O kakvoj deklaraciji lojalnosti srpskoj državi govorite? Da li je postojala deklaracija o lojalnosti srpskoj državi? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, postojala je deklaracija lojalnosti prema srpskoj državi na Kosovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je napisao tu deklaraciju?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Odgovorni organi srpske države na Kosovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto ja prvi put čujem za neku deklaraciju lojalnosti, da li vi možete da mi prezentirate tekst te deklaracije ili uopšte tu deklaraciju lojalnosti srpskoj državi koja je tražena, navodno, da je Albanci potpišu?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, mogu vam to doneti. Mogu vam to doneti u sudnicu čim se vratim u Prištinu i nabavim to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da niko u Srbiji ne zna za tu deklaraciju, počev od mene, na primer?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, to mi nije bilo poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali poznat vam je, kako sam shvatio, bojkot u vezi sa obavljanjem radnih dužnosti koji je proglasio Sindikat Kosova, taj takozvani nezavisni?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, zato jer su sindikati bili pod pritiskom od svog članstva u vezi toga šta da se radi ukoliko ljudi budu zamoljeni i zatraženi da potpišu takvu izjavu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi tvrdite da je traženo od njih da potpisuju izjavu da bi radili?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li možete da donesete jednu takvu potpisanu izjavu?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, ali na žalost nemam to ovde sa sobom ovog trenutka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li pravite razliku između onoga ko je otpušten i onoga ko bojkotuje posao?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: U ovom konkretnom slučaju nema nikakve razlike, jer albanski radnici su kolektivno dovedeni u jedan nepodnošljiv položaj, kolektivno, a takođe i lično. Oni su bili bačeni na kolena. Bačeni na kolena, i iz tog razloga, to je isto

kao kad vas otpuste s posla.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakvim to aktom su bačeni na kolena?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Činjenicom da su bili prisiljavani da iskažu lojalnost srpskoj državi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto to nije tačno, da li možete da ukažete na bilo kakav akt vlasti Srbije kojim je tražena lojalnost Albanaca?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Žao mi je što nemam jedan od tih formulara ovde sa sobom. No, časni Sud zna da ja to mogu poslati iz Prištine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ko je doneo, pošto o tome govorite, u strukturi vlasti u Srbiji takav akt ili takvu odluku da Albanci potpisuju deklaraciju? Da li je to učinila Vlada, da li je to učinio parlament, da li sam to učinio ja kao predsednik Republike, da li je to učinilo neko ministarstvo, ko je, dakle, u strukturi vlasti, po vašem mišljenju, doneo tu fantomsku deklaraciju koja je trebalo da se potpisuje?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne mogu odgovoriti na to pitanje konkretno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je moguće da nešto što se čini javno i masovno, kako vi tvrdite, može da bude tajno doneo i distribuirano? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne mogu to komentarisati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam sa da ili ne, vi ovde ne odgovarate na novinarski intervju.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ja znam da sam ovde pred Sudom i ja sada vama optuženom kažem da ne želim odgovoriti.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Bakali, jeste li vi videli taj dokument?

SVEDOK BAKALI: Da.

SUDIJA ROBINSON: Da li znate ko ga je izdao, odakle taj dokument dolazi?

SVEDOK BAKALI: Taj dokument dolazi od direkcije vlasti koju je Beograd nametnuo tim kompanijama.

SUDIJA ROBINSON: Samo trenutak, nisam čuo odgovor.

SVEDOK BAKALI: Dokumenti su raspodeljeni i njih su prisilno nametnule vlasti kosovskim preduzećima, a to je došlo iz Srbije.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite nastaviti, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sada mi postaje jasnija priča o deklaraciji. Dakle, koliko razumem, vi tvrdite da su organe upravljanja preduzeća na Kosovu postavile vlasti iz Beograda?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I da su ti organi preduzeća tražili od radnika zaposlenih u tim preduzećima da potpišu nekakve deklaracije?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa onda znači zaključujete da su takav zadatak dobili od Vlade iz Srbije?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I to ste vi videli da se desilo u nekom preduzeću?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Trepča, Termoelektrana „Obilić“, za ta dva slučaja znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači u dva preduzeća znate da je neko tražio da se samo Albanci deklariraju o nekoj lojalnosti? Šta treba da znači ta lojalnost, oni su građani Srbije, o kakvoj lojalnosti se radi?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: A značenje je bilo to, da su Albanci na Kosovu smatrali da nisu građani Srbije, oni su se na referendumu izjasnili za Republiku Kosovo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta piše u toj deklaraciji koju oni treba da potpišu u preduzeću „Trepča“ i u preduzeću „Termoelektrane“?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Pa u slobodnom prevodu to bi glasilo: „Ja izjavljujem lojalnost srpskoj državi i srpskoj vladi i vođstvu Srbije.“

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vođstvu Srbije ili vođstvu preduzeća?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Preduzeća.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li to možda znači da su radnici glasali o poverenju ili nepoverenju vođstvu preduzeća?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne. Od njih se tražilo da iskažu svoju lojalnost ustavnim promenama u Srbiji prema kojima je autonomija Kosova uklonjena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi tvrdite da je ustavnim promenama uklonjena autonomija Kosova? Doći ćemo na to pitanje kasnije.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da. To možemo nazvati autonomijom danas, juče ili za vreme vaše vladavine. Međutim, sadržaj autonomije je suština autonomije, to je ono što ste vi uništili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vi ste na moje pitanje da li pravite razliku između onoga ko je otpušten i onoga ko bojkotuje posao odgovorili da nema razlike. Da li sam vas dobro razumeo?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da u ovom slučaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I to ste obrazložili političkim stavom onih koji su tražili nezavisno Kosovo? Da li politički stav

o statusu ustavnopravnom neke teritorije ima direktne veze sa pravom na rad i sa obavljanjem radnih zadataka na radnom mestu, eto u „Termoelektrani“, „Trepči“ ili negde drugo? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, postoji veza.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači da oni koji traže da Kosovo bude republika bojkotuju posao u „Trepči“ i „Termoelektrani“ iz opravdanih razloga?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da. Preduzeća su pretvorena u državna preduzeća Srbije i vođstvo, rukovodstvo preduzeća je bilo imenovano u Srbiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: „Elektroprivreda Srbije“ je uvek bila državno preduzeće Srbije. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: „Elektroprivreda Srbije“ je uvek bila veliko srpsko državno preduzeće i nije imalo nikakve veze sa drugim sličnim preduzećima na Kosovu, kao što je „Elektro-Kosovo“. „Elektro-Kosovo“ nikad nije bilo pod „Elektroprivredom Srbije“. Do toga je došlo tek kad je stigao gospodin Milošević i kada su se dogodile ustavne promene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto znate da to nije tačno jer elektrosistem je celovit, on ne može ni da funkcioniše ako nije povezan, nikakva „Elektroprivreda“ Kosova nije bila samostalna, tako je bio samostalan i „Elektroistok“ ili „Elektro-Vojvodina“ ili „Elektro-Morava“ ili delovi jednog preduzeća, a znate da je elektroprivredni sistem celovit. Dakle, da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da. Sa tehničke strane gledišta, kad je reč o čisto tehničkim vezama da. Međutim, tu se radilo o dva odvojena, sasvim nezavisna preduzeća. Ona nisu imala veze.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da ostavimo na stranu to vaše mišljenje. Vi ste, dakle, objasnili da s pravom radnici na Kosovu bojkotuju rad iz političkih razloga, jer su se izjasnili za Kosovo Republiku. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači iz političkih razloga su bojkotovali rad, a nisu otpušteni. Ja sam vam zato i postavio pitanje da li pravite razliku između bojkota, nekoga ko bojkotuje svoje radne obaveze i nekoga ko je otpušten? Ne postoji zemlja u kojoj neko iz političkih razloga može da odbije da radi svoj posao, pa da tvrdi da je zbog toga otpušten, nigde na svetu. Rekli ste da, idemo dalje. Mislim da je ovo potpuno jasno?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Jasno je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da Albanci nisu bili na Gazimestanu, na proslavi Kosovske bitke.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Nisu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste sigurni da između dva miliona ljudi na Gazimestanu nije bilo Albanaca?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne mogu biti siguran da nije bilo nijednoga Albanca tamo, možda je jednoga i bilo, ali znam da su Albanci bojkotovali vaš govor na Gazimestanu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da je na Gazimestanu bilo celo Predsedništvo SFRJ i predstavnici svih republika iz Jugoslavije? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Upravo obratno. Nijedan pripadnik vođstva, neki pripadnici vođstva su na vaše insistiranje došli, na primer Slovenci su došli, ali ne i drugi. Nije bilo ni diplomatskih predstavnika, nijednog Albanca. Vi ste pokušali stvoriti jednu masovnu atmosferu za vaše lične političke svrhe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakali, da li znate da postoje filmski i televizijski zapisi o prisustvu, bez izuzetka, svih republika na Gazimestanu i Predsedništva SFRJ i bez izuzetka možda uz jednog ili dva celog diplomatskog kora? Da li znate to?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ja to ne znam i ne verujem. Možda je neko i bio, ali ne ovako kako vi to opisujete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi tvrdite, dakle, da to nije bilo tako.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na osnovu čega smatrate da niko od Albanaca nije trebalo da ide na Gazimestan?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Nisam rekao da nije trebalo da idu na Gazimestan, rekao sam da nisu išli Albanci jer oni su sami smatrali, oni su shvatili Miloševićeve motive, oni su shvatili koja je bila svrha održavanja te velike proslave. To su bili samo nacionalistički razlozi, tamo je bilo dva miliona Srba koji su došli iz cele Srbije na Kosovo. Oni su znali kakvi će se govori tamo držati i kad su ti govori održani, shvatili su da je bilo upravo tako.

SUDIJA MEJ: Radićemo brže ukoliko pokušate svoje odgovore ograničiti. Gospodine Miloševiću, mislim da smo iscrpili ovu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažete da je bilo sve u redu po Ustavu iz 1974. godine, koji je promenjen 1989. godine. Je li tako?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A znate koliko je bilo demonstracija pre 1989. godine, dakle od 1974. do 1989. godine, kad je po vašoj tvrdnji sve bilo idealno, koliko je bilo rušilačkih demonstracija sa istim zahtevom „Kosovo Republika“? Zašto, da li znate za te demonstracije?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, znam za te demonstracije, ali nisam rekao da je Ustav iz 1974. bio najbolje moguće rešenje. To je bio kompromis, kompromis između želje albanskog naroda koji nije želeo imati ništa zajedničko sa srpskom vladom i srpskom vladavinom, oni su, dakle, želeli biti nezavisna republika, s jedne strane, i s druge strane, situacija, odnosno ravnoteža snaga koja je vladala u to vreme u Jugoslaviji. Puna autonomija i nije dodeljena u okviru federacije, nego unutar ustavnog okvira Srbije. Čak i pošto je donesen taj Ustav 1981. i posle 1981. godine, jer znate, cilj Albanaca bio je da Kosovo postane republika, poput Hrvatske ili Slovenije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su demonstracije 1981. godine bile opravdane?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Demonstracije te godine vrlo precizno su izrazile cilj albanskog naroda. Oni su želeli da dođe do promena koje bi dovele do toga da Kosovo postane republika. Budući da sam ja bio predsednik Pokrajinskog komiteta, ja sam tada rekao, a to kažem i sada, da to nije bilo razumno. Ja se tada nisam solidarisao s njima, nisam se solidarisao ni sa procenama Srbije i Jugoslavije, to jest da su te demonstracije bile kontrarevolucija, jer u komunističkom vokabularu, to automatski znači korišćenje neograničenog nasilja protiv ljudi. Zato sam i došao u sukob sa Savezom komunista, kojem sam do tada pripadao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su promenama ustava 1989. godine Albancima ukinuta neka ljudska, građanska ili manjinska prava?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zna se šta se podrazumeva pod ljudskim, građanskim i manjinskim pravima, to su univerzalna prava. Da li je promenama Ustava 1989. godine, Albancima ukinuto bilo koje iz kompleksa ljudskih, građanskih i manjinskih prava?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da. Posle promena koje ste vi napravili u Ustavu 1989. godine, neka individualna prava, građanska prava i nacionalna prava Albanaca bila su narušena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koja su prava ukinuta, to je vrlo jasno ustanoviti. Dakle, imate Ustav od 1974, imate promene 1989. godine, koja su ljudska, građanska, manjinska prava tim promenama ukinuta koja su postojala u Ustavu 1974. godine? Šta je promenama ukinuto? Nabrojte jedno. Jedno?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Pravo na samoorganizovanje, pravo na sopstvenu samoupravu i na unapređivanje kulture, nauke, sve funkcije koje su ranije postojale unutar autonomije koje je predviđao Ustav iz 1974, to je sve oduzeto. Zar to nije bilo kršenje kolektivnih građanskih i ljudskih prava?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakali, ja vas pitam da li su ustavnim promenama oduzeta neka prava Albanci-
ma građanska, ljudska i manjinska?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Suštinski da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Moraćete da uporedite Ustav iz 1974. godine i promene iz 1989. godine i da ukažete kojom vam je promenom koje pravo ukinuto. Da li ste to sposobni da uradite?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Pokušavam to sada ovde usmeno i napraviti. Vi ste oduzeli elementarno pravo samouprave koje je postojalo za vreme autonomije. Vi ste oduzeli naše pravo da imamo sopstvenu policiju, oduzeli ste naše pravo da donosimo sopstvene političke odluke, oduzeli ste nam pravo da imamo vlastito obrazovanje i da pripremamo sopstvene školske programe. Ukoliko Veće to zanima, ja kasnije mogu vama doneti dodatne detalje, mogu vam objasniti kako i gde su narušena naša osnovna prava, prava građana i prava Albanaca kao nacionalnosti. To su bili ti ustavni amandmani koje je diktirao Milošević.

SUDIJA MEJ: Kad za to dođe vreme, nama će ti dokumenti biti prezentovani i mi ćemo tada moći doneti odluku o njima. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakali, da li Albanci imaju svoju nacionalnu državu? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako se zove ta država?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Republika Albanija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je Kosovo deo Albanije?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne. Nije. Kosovo nije deo, izvinjavam se nešto sam krivo rekao, Kosovo nije deo albanske države.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je Kosovo autonomna pokrajina u Srbiji?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Tako je nekada bilo i to je bio kompromis, jedno kompromisno rešenje koje je postignuto u jednom datom trenutku istorije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U kom datom trenutku istorije?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Govorim o ustavu posle Drugog svetskog rata. Mi smo uvek imali autonomni status unutar konteksta Srbije, naravno, to je činjenica. Međutim, aspiracije albanskog naroda od 1912. godine nadalje, uvek su bile da se tu radi o jednom krivom rešenju za njih, da Kosovo bude deo srpske države i to je uvek bio slučaj sa Albancima, oni su uvek smatrali da Kosovo ne treba biti pod vladavinom Srbije. Prema tome, Albanci na Kosovu su proglasili svoju volju da uspostave sopstvenu nezavisnu republiku Kosovo i to van jurisdikcije i vladavine Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je Kosovo i Metohija, da li su bili autonomna pokrajina i prema ustavnim promenama od 1989. godine?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Formalno da, po imenu. Međutim, u suštini ne, jer ništa više nisu mogle odlučivati kosovske institucije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vi ta objašnjenja dajete sa stanovišta pozicije nezavisnog Kosova?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Nisam shvatio pitanje. Molim vas ponovite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vi ta objašnjenja dajete sa pozicije nezavisnog Kosova?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ja ovu procenu iznosim u smislu autonomije koju je Kosovo uživalo pre nego što ste vi došli na vlast i pre nego što ste promenili ustavni položaj Kosova. Kad je reč o ljudima na Kosovu, oni nisu za vaš Ustav, niti su bili za Ustav iz 1974. godine. Drugim rečima, oni su odlučni da dobiju sopstvenu republiku Kosovo u kojoj će svi građani biti jednaki, i Srbi,

Bošnjaci, Romi, u kojoj će postojati međunacionalna tolerancija koja u ovom trenutku ne postoji ali ćemo je izgraditi. Uspostaviti dobre odnose, dobre susedske odnose sa Srbijom i Crnom Gorom i Makedonijom i Albanijom i njihovim narodima. To je naš cilj, da imamo nezavisno Kosovo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vi se sad zalažete za nezavisno Kosovo.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da su uslovi pod kojima je rat prekinut i da su Černomirdin (Chernomyrdin) i Ahtisari (Ahtisaari) garantovali suverenitet i teritorijalni integritet Jugoslavije i da je na bazi tako prihvaćenih uslova prekida rata doneta Rezolucija 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija, u kojoj je sve to ponovljeno, garantovan suverenitet i teritorijalni integritet Savezne Republike Jugoslavije, čime je omogućeno i garantovano političko rešenje i zaštita svih stanovnika Kosova? Da li ste, dakle, vi ovim što kažete protiv poštovanja uslova pod kojima je rat prekinut i protiv poštovanja Rezolucije Saveta bezbednosti 1244 koja je to opisala i utvrdila?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, ja sam rekao da ono što je cilj i šta su aspiracije albanskog naroda na Kosovu, ali svi poštujemo Rezoluciju 1244 Saveta bezbednosti i mislimo da je pred nama dugačak put na kojem će nam trebati međunarodna uprava na Kosovu, neko vreme pre nego što počnemo sa procesom izgradnje naših političkih demokratskih institucija na Kosovu. A odatle možemo da počnemo pregovore na kojima bismo odredili konačan status Kosova. Ali čak i kad to vreme dođe, želim da vam kažem kakva je orijentacija, inklinacija i odlučnost albanskog naroda na Kosovu. To ni na koji način nije protivno Rezoluciji 1244, mi nikada nismo težili tome da promenimo postojeće granice, to jest ni na koji način nismo hteli da ugrozimo teritorijalni integritet Jugoslavije, mi želimo da je poštujemo. A kada je reč o suverenitetu Jugoslavije, Srbije i Kosova, suverenitet Kosova ne postoji već tri godine, dakle, sada tamo ne postoji nikakav suverenitet.

SUDIJA MEJ: Mislim da se sada udaljavamo od teme ovog suđenja. Gospodine Miloševiću, molim vas, možemo li preći na drugu temu sada?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Možemo, samo moram da ukažem da je ova retorika o navodnom poštovanju uslova prekida rata i Rezolucije 1244 u potpunoj kontradikciji sa pre toga izrečenim odgovorom na pitanje da se zalaže za nezavisno Kosovo. Nastavljam. Rekli ste da se kosovski narod opredelio referendumom za Kosovo republiku. Da li se srpski narod na Kosovu opredelio za Kosovo republiku?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne ili ne još. Ja se nadam da će negde u budućnosti srpski narod na Kosovu, kao građani Kosova, deliti svoju sudbinu sa većinom kosovskog stanovništva, dakle, Albancima i pomiriti se sa činjenicom da oni više nisu građani državljanima Srbije već Kosova i to državljanima koji imaju puna prava i njihov život i prava su garantovani u republici Kosovo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakali, ja shvatam vašu potrebu da svu tu retoriku izgovorite ovde s obzirom na vaše sad političke nove pozicije, ali ja vas molim da odgovarate na moja pitanja sa da ili ne, pogotovo što su sva postavljena tako da se na njih može odgovoriti sa da ili ne. Pitao sam vas, dakle, da li se srpski narod na Kosovu opredelio za Kosovo republiku?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne još, rekao sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Još nije. Da li su se Turci opredelili na Kosovu za Kosovo republiku? Ili da skratim pa da ne pitam svakog posebno, da li su se Goranci muslimani opredelili za Kosovo republiku? Da li vaš jednonacionalni referendum za Kosovo republiku, na teritoriji koja je deo Srbije i na kojoj živi sedam nacionalnih zajednica, vi identifikujete Albance sa albanskim narodom i deo teritorije suverene države sa statusom prava na otcepljenje, a maločas ste rekli da Albanci imaju svoju nacionalnu državu i da se zove Republika Albanija? Da li vi, znači, smatrate da Albanci treba da imaju dve države, a Srbi nijednu? Da ili ne?

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, gospodine Miloševiću. Udaljavamo se od prvobitnog pitanja. Prvobitno pitanje je bilo, gospodine Bakali, slušajte molim vas, prvobitno pitanje je bilo da li su se Turci i još druge nacionalne grupe koje su pominjane, da li su oni glasali za Kosovo republiku na referendumu ili nisu? Možda možete na to kratko odgovoriti.

SVEDOK BAKALI: Na osnovu volje i izbornih programa političkih stranaka Bošnjaka, Roma, Turaka, svi su izjavili da su za nezavisnu republiku Kosovo. Srbi su rekli ne, još ne.

SUDIJA MEJ: U redu.

SVEDOK BAKALI: Ne još.

SUDIJA MEJ: U redu, to je odgovor. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate za jednu državu u kojoj je nacionalna manjina proglasila svoju državu s tim da ostale građane pobije i istera, a da je ta država na to pristala? Da li znate jedan primer u svetu? Da ponovim?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Jasno mi je šta pitate, ne mogu sada ovde navesti primere, ali nemojte zaboraviti da kada govorimo o Kosovu govorimo o tome da je 90% stanovništva albansko i njihova prava se mogu garantovati samo ako su nezavisni u odnosu na Srbiju. Time što bi se uspostavila republika Kosovo, mi ne kažemo da mi uspostavljamo albansku republiku Kosovo, mi ćemo uspostaviti republiku Kosovo koja će se sastojati iz svih nacionalnih grupa, nacionalnih manjina i svi će imati ista prava. Bilo bi apsurdno reći da postoje dve države, Republika Albanija i Kosovo. Kosovo je država kosovskih Kosovara u kojoj živi 90% Albanaca.

SUDIJA MEJ: Sledeće pitanje molim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, ja sam tražio da mi se odgovori na ovo pitanje, a ne da se drži govor o albanskom

separatizmu. Pita sam precizno da li znate za jednu državu u kojoj je nacionalna manjina proglasila svoju državu, s tim da ostale građane pobije i istera, a da je ta država na to pristala. Da li znate ili ne znate? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Albanci nisu nacionalna manjina na Kosovu.

SUDIJA MEJ: Mislim da smo se tom temom pozabavili što smo više mogli, molim vas idite dalje, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: S obzirom da ste maločas izjavili o vašem neslaganju još od ranih dana i niste odgovorili na moje pitanje zašto su postojale demonstracije od 1974. pa do 1989. godine, kada je sve bilo u redu, ja bih vas podsetio na neke događaje i zamolio da odgovorite na neka pitanja. Dakle, zašto su bile demonstracije 1981. godine, kada je Ustav promenjen 18. godina kasnije, odnosno osam godina kasnije, 1989. godine. Zašto su bile demonstracije 1981. godine?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Mislim da sam odgovorio na ovo pitanje, ali ću ipak reći da su demonstracije tražile ubrzavanje procesa za izgradnju Kosova izvan državnih granica, odnosno van državnih veza sa Srbijom, dakle izgradnju Republike Kosovo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, kažete da su te demonstracije tražile razvoj odnosa itd. Da li se sećate da ste vi bili predsednik Komiteta za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu u tom trenutku kad su bile demonstracije na Kosovu?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate da ste vi lično, Mahmut Bakali, u tom svojstvu predsednika Komiteta za opštenarodnu odbranu, 2. aprila na sednici tražili da jugoslovenska narodna armija izvede tenkove na ulice?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Mama mia!

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakali, postoje zapisnici.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: To uopšte nije tačno, kada je jugoslovensko vođstvo, ne sećam se datuma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, znači vaš odgovor je ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, onda sam rekao da ne treba koristiti vojsku.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Možete nam kratko to objasniti, gospodine Bakali.

SVEDOK BAKALI: Uvek sam mislio da ne treba da drammatizujemo demonstracije 1981. godine, da ne treba vojska da učestvuje u tome. Jugoslovensko vođstvo, državno rukovodstvo, ne partijsko, bilo je osam osoba u tom vođstvu su odlučili bez mog prisustva, ja sam tada bio u Prištini, a oni su doneli odluku da mobilišu vojsku na Kosovu i ja sam izrazio svoje nezadovoljstvo zbog toga. I zaista sam se loše osećao kada sam video vojne komandante koji mi govore da imaju naredbe da dovedu vojsku na ulice i ja sam smatrao to pogrešnim činom.

SUDIJA MEJ: U redu, objasnili ste nam. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nije sporno da vojskom komanduje savezni vrh, prema tome nije sporno da je Predsedništvo naredilo da tenkovi izađu, a sporno je ovo što sam vas ja pitao da su oni to uradili na vaš zahtev. Vi ste tražili da JNA izvede tenkove 2. aprila. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sledeće pitanje. Istog dana u 17 časova, tražili ste i avione da izvedu. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate da ste 17. aprila 1981. godine, znači posle toga nekoliko dana, kada su se stvari smirile, održali konferenciju za štampu sa stranim novinarima?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate da ste stranim novinarima rekli, citiram vas, gospodine Bakali, iz novina: „Demonstracije za nas nisu bile iznenađenje, već brutalnost neprijatelja.“ Da li se sećate da ste to rekli?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, rekao sam. Možda sam rekao to, možda i gore stvari, moguće je, možda sam koristio i oštrije reči. Ja se nisam solidarisao sa tim demonstrantima, ali takođe sam smatrao da ih ne treba zvati kontrarevolucionarnim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate da ste tada rekli, opet vas doslovno citiram, dakle ne prepričavam, opet vas citiram: „Albanski nacionalisti su pomagači i sluge okupatora protiv stvarnih interesa albanskog naroda.“ Ja nemam ništa protiv toga, ja se s vama slažem, samo da li ste tada to rekli?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Rekao sam tada i kažem i sada da imam rezervi u odnosu na albanski nacionalizam i moguće je da sam to rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači potvrđujete?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste na pitanje stranog novinara, da niste možda previše tvrdokorni prema demonstrantima rekli, opet vas citiram: „Ne radi se o našoj tvrdokornosti, njihovi zahtevi su ne samo političke već i neprijateljske prirode u odnosu na naš ustav.“ Tačno?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Vi ste prikupili sve moje izjave koje su objavljene u štampi, ja sam lično zaboravio ta vremena, ali je moguće, gospodine Miloševiću, ja sam tada, mislim i sada mišljenja da demonstracije 1981. godine nisu bile neophodne. Ali kao što sam rekao, oni su hteli republiku Kosovo, a ustav

se ne može menjati demonstracijama koje se organizuju na ulici, mislim da se ustav može menjati normalnim demokratskim postupkom za koji treba da postoji mera u samom ustavu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nisam prikupljao nikakve vaše podatke, jer nisam ni znao da ćete biti svedok, ja ne primam poštu Tribuna-la, a pročitao sam u novinama da ćete biti svedok i pročitao vaš demanti da nećete biti svedok, tako da zaista do juče nisam znao da ćete biti svedok. Ja imam u vidu ono što ste vi juče govorili i ono što sada govorite.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, šta je pitanje? Gospodine Bakali, mislim da je vama postavljeno pitanje o vašim izjavama 1981. godine. Vi ste rekli da se ne sećate, ali da je moguće da ste to izjavili. Je li to tako?

SVEDOK BAKALI: Da, moguće je da sam to rekao, ali to nema nikakve veze sa suđenjem Miloševiću, ja ne vidim nikakvu vezu.

SUDIJA MEJ: Mi ćemo o tome da prosuđujemo. Gospodine Miloševiću, izvolite, vaše sledeće pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja se slažem da sve ovo nema nikakve veze s mojim suđenjem, niti je ovo suđenje, ali ću nastaviti. Da li je vaša ocena tada bila, opet citiram: „Albanski nacionalizam i iredentizam je bio osnovni pojavni oblik neprijateljskih demonstracija, čiji je krajnji cilj jasan, priključenje Kosova Albaniji“, završen citat. Opet se slažem s vama da je to tačno da je to bio cilj. Da li je to bio vaš stav? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne. Sumnjam da sam igde govorio o priključenju Albaniji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Odgovorili ste mi na pitanje, ja ne očekujem ništa drugo, nego da kažete da ili ne. Juče ste rekli da je po Ustavu 1974. godine Kosovo imalo prava kao druge republike, to su vaše reči koje sam zabeležio. Da li je Kosovo bilo republika po tom Ustavu?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da. U normativnom delu Ustava bilo je identično u odnosu na sve ostale republike, uključujući i Republiku Srbiju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam, gospodine Bakali, s obzirom da ste rekli da je Kosovo po Ustavu 1974. godine imalo pravo kao druge republike, znači na tom vašem citatu zasnivam pitanje da li je Kosovo bilo republika po Ustavu od 1974. godine. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, nije bilo republika, ali je imalo suštinsku autonomiju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. I vi tvrdite da je Autonomna pokrajina Kosovo ukinuta 1989. godine?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da od 1989. godine ne postoji Autonomna pokrajina Kosovo i Metohija?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, prema Ustavu iz 1974. godine, možda samo postoji formalnim imenom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je vršio pritisak na iseljavanje, Srbi ili albanski ekstremisti, znači 1981. godine, pa nadalje? Da li vam je poznato da se pod pritiskom do 1988. godine još 40.000 Srba sa Kosova iselilo? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Čuo sam za tu brojku takođe jednom drugom prilikom. Dozvolite, pošto je ovo jedno vrlo osetljivo pitanje, da kažem sledeće: ako je 40.000 Srba proterano sa Kosova ili napustilo Kosovo u periodu od 1981. do 1989. godine, treba da znate da oni nisu bili prisiljeni da napuste, nisu na njih Albanci izvršili pritisak, jer su Srbi postepeno preuzimali vlast, Srbi i srpske oružane snage.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Bakali, koliko je ukupno bilo Srba na Kosovu u to vreme?

SVEDOK BAKALI: U to vreme oko 8%. Oko 150.000 do 200.000. Međutim, interesantno je znati da su oni napuštali Kosovo u vreme kada je Srbija preuzimala vlast na Kosovu.

SUDIJA ROBINSON: Ja sam hteo da saznam ukupan broj Srba na Kosovu, rekli ste između 150.000 i 200.000.

SVEDOK BAKALI: Da, oko 200.000.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Gospodine Miloševiću, izvolite, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Taj podatak je netačan, ali biće vremena da se daju pravi podaci. Rekli ste juče da ste pisali članke od 1981. godine do danas?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne od 1981. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sve ovo vreme, u njima ste bili kritički usmereni prema političkom rukovodstvu, kažete prema meni, pa vas pitam da li ste zbog toga imali neke sankcije ili neke neprijatnosti?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Lično ne, ali moji prijatelji da.

SUDIJA MEJ: Postavljeno vam je pitanje o vama.

SVEDOK BAKALI: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste u moje vreme o kome govorite i koga tako nazivate, bili u bilo kakvom ili kućnom pritvoru, jer ste pominjali neki kućni pritvor?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ranije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ranije znači. Znači, niste bili.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Nisam. Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Juče ste rekli usred nekih objašnjenja, pa ste se naknadno setili kako ste mi, navodno u razgovoru

ru, rekli kad smo nas dvojica razgovarali kako policija vrši zločine i da vodim računa da neće odnos snaga uvek biti takav, pa ispada da ste vi meni tada pretili i da ste upotrebljavali izraz „zločini“. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da. I upotrebio sam valjda izraz „iznad popa ima pop“.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto ste govorili o aparthejdu, zašto meni niste pomenuli aparthejd kad ste pre deset godina, kažete, pisali o njemu?

SUDIJA MEJ: Već ste ga to pitali i on je odgovorio. Rekao je ranije u odgovoru na vaše pitanje da je trebao to uraditi. Nema potrebe da odgovarate, gospodine Bakali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste bili u nekoj aktivnoj službi za vreme dok sam ja bio predsednik Srbije i Jugoslavije?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, nisam bio ni u kakvoj aktivnoj službi od 1981. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je u okviru prava i svih standarda iznad svih svetskih i evropskih standarda na Kosovu postojala čak i albanska akademija nauka dok nije počeo ovaj bojkot, odnosno Akademija nauka Kosova, naravno albanska. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Akademija nauka Kosova je postojala i postoji, ali se ne zove Albanska akademija nauka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da, zove se Kosova, zvala se Kosova. Da li znate primer još jedne zemlje u svetu gde su pripadnici nacionalne manjine imali prava ko Albanci? Da li znate primer još jedne zemlje u svetu?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne znam o kakvoj Jugoslaviji govorite. Ako govorite o svojoj vlastitoj Jugoslaviji, onda mislim da je primer očigledan za sve. Nije mogla da bude gora pozicija, gori položaj od Albanaca nigde u svetu ga nije moglo biti. Ne treba da zaboravite da ste počinili ne samo zločine protiv Albanaca

nego ste hteli da ih proterate. Kako me onda možete pitati da li ima i jedna zemlja...

SUDIJA MEJ: Pitanje se odnosilo na Akademiju nauka. Gospodine Miloševiću, izvolite, sledeće pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su vam poznata nasilja albanskih ekstremista nad Srbima u vreme vaše vlasti na Kosovu?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Nasilje na Kosovu, čak i kad sam ja bio na vlasti, je naravno postojalo, ali nije bilo pritisaka na Srbe. Ako je bilo sukoba između Albanaca i Srba, na osnovu naših strogih zakona mi smo ih osuđivali. Želim da vas podsetim na ubistvo u Peći koje je počinio Albanac u odnosu na Srbina i taj Albanac je osuđen na smrt i pogubljen. Dakle, i sudski i politički bili smo jako oštri kada je reč o bilo kakvom sukobu, protiv bilo kakvih pritisaka ili bilo kakvog međuetničkog sukoba. Ne treba da zaboravite da smo sledili jednu pozitivnu politiku prema Srbima na Kosovu, uvek su radili, imali su radna mesta, bili su na višim položajima nego lokalno stanovništvo. Neki od Srba su otišli sa Kosova iz društveno-ekonomskih razloga. Na primer, u moje vreme 375.000 Albanaca je otišlo sa Kosova u Zapadnu Evropu, Ameriku, Australiju, Novi Zeland jer...

SUDIJA MEJ: To je dovoljno u odgovoru na ovo pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, trebalo bi da razumem da je odgovor na moje pitanje da li su vam poznata nasilja albanskih ekstremista nad Srbima u vreme vaše vlasti, da?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, nasilja nije bilo u onom smislu u kome vi mislite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda ste sudili ljudima zato što nisu vršili nasilje?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne ljudima, čoveku, čoveku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato i posle 1980. godine?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Posle 1981. godine? Sličan slučaj, kada je reč na primer o vojsci, ako je neko ubio vojnika Srbina u vojsci i sudije su onda u skladu sa zakonom njega osudile na pogubljenje i bio je pogubljen u skladu sa zakonom. Ne mogu se zakleti da su Albanci anđeli i da oni ne znaju kako počiniti zločine, to ne kažem. Međutim, kada je reč o suštini, Albanci su bili podvrgnuti tome i organi bi bili mobilizovani na takav način, da ne dođe do sukoba između Srba i drugih nacionalnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Između Srba i drugih nacionalnosti nije ni bilo sukoba, gospodine Bakali.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Prevod je pogrešan. Između Albanaca i Srba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakali, pošto govorite stalno o drugim nacionalnostima, vama je poznato da u Srbiji živi 27 nacionalnosti. Da li se pravni, društveni, građanski i svaki drugi položaj albanske nacionalnosti, što se države tiče, što se zakona tiče, što se odnosa tiče i svega što čini položaj, da li se, dakle, položaj Albanaca razlikuje od položaja Mađara, Bugara, Rumuna, Rusina, Slovaka itd., da ne nabrajam sve? Da li postoji bilo šta što čini razliku u položaju ustavno-pravnom, ljudsko-pravnom, građansko-pravnom, nacionalnomanjinskom itd., u odnosu u celom sistemu u odnosu između tih nacionalnosti? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da. Srpski nacionalizam, za srpske nacionaliste Albanci su jednostavno predstavljali prepreku. U ovom trenutku tamo se nalazi dva miliona Albanaca, ne možete to upoređivati sa okupacijom, na primer, 20.000 Bugara ili 30.000 Roma, tamo na svojoj vlastitoj zemlji živi dva miliona Albanaca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakali, da li znate da u Beogradu živi 70.000 Albanaca i da li vam je poznat ijedan slučaj diskriminacije prema nekom Albancu, a da dodam uz Bulevar revolucije, kojim ste često verovatno šetali, možete da vidite bezbroj prodavnica, radnji sa albanskim imenima? Da li je ikad ijedan prozor razbijen? Da li znate za bilo kakvo nasilje prema eto 70.000 Albanaca u Beogradu? Da li znate ili ne znate? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, bilo je slučajeva i u Beogradu i u Srbiji. Odnos prema Albancima koji žive tamo i prema njihovim radnjama je nešto čega se vi ne želite sećati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, voleo bih da vidim to. Da li znate za ubistva, paljevine, silovanja, rušenja nadgrobnih spomenika, kuća, voćnjaka, polja pod zrelim žitom, kukuruzom itd., sve čime su se albanski nacionalistai služili da isteraju Srbe i pod čijim je pritiskom za tih deset godina o kojima govorim 40.000 Srba moralo da napusti Kosovo? Da li znate nešto o tome?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Mislim da preterujete. To je srpska propaganda, to ne prihvatam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I mrtvi ljudi su srpska propaganda?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Nije reč o mrtvim ljudima.

SUDIJA MEJ: Gospodine Bakali, ne morate odgovarati na to. Čućemo dalje iskaze o tome kad dođe vreme. Imate li još nešto, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakali, koliko je listova na albanskom jeziku izlazilo u Pokrajini sve do rata, znači do 24. marta 1999. godine?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Pa ovisno o periodu o kojem govorimo. Nekad je izlazila „Rilindja“ (Rilindja), zatim ju je srpska vlada zabranila. Zatim je izlazio „Bujku“ (Bujku), zatim su srpske vlasti dovele i taj list u ilegalu i zatim je opet došao neki novi list i bio je zabranjen. Zatim tu je „Koha Ditore“ (Koha Ditore) koji je bio izložen raznim pritiscima, zatim „Zeri Javore“ (Zeri Javore), „Zeri Ditore“ (Zeri Ditore). Prema tome, mediji jesu postojali na Kosovu i u ovom trenutku ima mnogo medija. Međutim, pod Miloševićem, u ono vreme, oni bi se rodili i zatim ugasili. Rodili bi se, a oni bi ih ubili, bili bi zabranjeni. Bilo je različitih vidova pritisaka i vi to jako dobro znate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja tvrdim, gospodine Bakali, da za sve vreme nijedan list albanski na Kosovu nije zabranjen. Da li je to tačno ili nije?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: To nije tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čak su mi i strani diplomati, uključujući i Amerikance, govorili, gospodine Bakali, da na svakom ćošku mogu da kupe svu albansku štampu, kosovsku. Vi tvrdite da nije bilo slobode štampe na Kosovu za Albance?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Vi govorite o slobodi štampe. Prvo ste da li je bilo listova, ja sam rekao da, jesu, izlazili su listovi, ali su ih i zabranjivali, izlazili su pa su zabranjivani, izlazili, zabranjivani, a sad ti Amerikanci o kojima vi govorite, da ti Amerikanci sigurno jesu videli novine. Međutim, kada je reč o istoriji novinarstva na Kosovu u poslednjih nekoliko godina, to je jedna poprilično iznenađujuća istorija. Listovi se rađaju, a zatim bivaju zabranjeni, razni listovi, to je pitanje za vlasti. Nije se tu radilo o finansijskim problemima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakali, ja ne govorim o internim problemima lista kad izlazi, kad ne izlazi nego govorim o tome da nijedan nije bio zabranjen. Vi tvrdite da nije tako?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: To nije tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste čitali, pomenuli ste malopre „Koha Ditore“, da li ste čitali sporazum iz Rambujea, koji je objavila „Koha Ditore“ u celini na albanskom jeziku? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Znam da sam pročitao sve dokumente, čuo sam za sve dokumente iz Rambujea, ali u to vreme bio sam u Švajcarskoj, radio sam na jednom švajcarsko-kosovskom projektu i ne sećam se tačno teksta koji je objavljen u „Koha Ditore“. Međutim, znam za suštinu, suštinu predloga koji su izneseni u dokumentima iz Rambujea, a koji vi niste potpisali zato jer to nije išlo vama u prilog, nije vam išlo u prilog da započnete pregovore, niste želeli izgubiti priliku da vladate nad Kosovom.

SUDIJA MEJ: Molim vas, gospodine Bakali, da se držite zadanoga pitanja, svi ćemo brže raditi. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate, ako kažete da ste radili na švajcarskom projektu pa niste bili u Prištini, da li znate da je ceo dokument Rambujea objavljen u „Koha Ditore“ u dva nastavka, ili ne znam, možda jedan ili dva, ali ceo dokument?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne znam, ali verujem da je to objavljeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znate za ovo?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne znam, ali verujem da to jeste bilo objavljeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da je to bilo objavljeno pre nego što je i počeo sastanak u Rambujeu?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, to ne znam, to zaista ne znam, tada nisam bio na Kosovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato koliko su Albanaca ubili albanski teroristi 1998. i početkom 1999. godine? Koliko su Albanaca ubili albanski teroristi?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, ne znam. Kad koristite reč „terorizam“, teroristi, ako govorite o OVK, onda vam ja mogu reći da oni nisu počinili niti jedno zločinačko ubistvo, a ako jesu, onda ih treba dovesti pred sud i suditi im, kao i svakom građaninu Kosova. Niko nije nad zakonom niti van zakona, ali ja ne znam, ako vi imate argumente u redu, donesite ih na ovo suđenje ili na nacionalna suđenja u nacionalnim sudovima Kosova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vama predstavlja akt terorizma kad neko podmetne bombu na pijacu pa pogine i rani se mnogo ljudi?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam predstavlja akt terorizma kad neko izrešeta pun kafić mladića?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vama predstavlja akt terorizma kad neko sačeka šumara koji je Albanac, ali nosi uniformu „Srbijašume“ i ubije ga, da li je to akt terorizma?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: To je zločin, ubistvo je zločin i to se treba odvesti pred sud.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali vi ne verujete da je to akt terorizma. Da li je akt terorizma kad...

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Bacanje bombe, podmetanje bombe...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je akt terorizma kada dođu na vrata lekara Albanca koji radi u državnoj bolnici, dobar lekar i pošten čovek, i dođu i ubiju ga tu na kućnom pragu? Je li to nije akt terorizma?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da. Međutim, OVK to nije radila, ja to znam. A ako neko i jeste počinio takav zločin, to je onda bila individualna inicijativa. Izvinjavam se, časni Sude, ali ja sam izrazio svoje rezerve o objavama Ministarstva pravde Srbije, koji su tokom poslednja tri meseca stalno i iznova objavljivali da mi trebamo slati ljude u Hag. Ako hoćete te ljude onda ih trebate potražiti, potražiti među pripadnicima OVK.

SUDIJA MEJ: Nikuda nećemo stići ukoliko budete davali ovakve dugačke odgovore. Biće mnogo bolje da se ograničite na odgovaranje na pitanja. A sada ćemo napraviti pauzu u trajanju od 20 minuta. Molim ustanite.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Nastavićemo sa svedočenjem do pola dva, a onda moramo da prekinemo da bismo se pozabavili nekim proceduralnim pitanjima. Gospodine Miloševiću, ako biste mogli da završite sa unakrsnim ispitivanjem do tada, bilo bismo vam jako zahvalni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Trudiću se da bude tako.

prevodilac: Mikrofon za gospodina Miloševića, molim.

SUDIJA MEJ: Mikrofon. Vaš mikrofon.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Isključio se sam od sebe. Dakle, na moje pitanje da li vam je poznato koliko su Albanaca ubili albanski teroristi 1998. i 1999. godine, a ubili su ih i oteli na stotine, ja mogu da shvatim da je vaš odgovor da vam to nije poznato. Da li sam ispravno shvatio?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, nije mi poznato. Znao sam za zločin koji je počinjen, odnosno zločin koji su počinjeni od 1988. do 1989. godine protiv Srba na Kosovu i to je počinio neko sa albanske strane, neko iz OVK.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Upotrebili ste frazu „Ako je neko počinio zločin“ onda je to tako, a ako kažete „Ako je neko počinio zločin“, onda pretpostavljam da smatrate da ne znate da li je neko počinio zločin. A pitanja su se odnosila i na Albance policajce, šumare, poštare, lekare i sve druge. Ali idemo na dalja pitanja. Da li znate koliko je Albanaca bilo u policijskim snagama Ministarstva unutrašnjih poslova na Kosovu i Metohiji upravo tih godina, 1998. i 1999. godine?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da li biste mogli da ponovite pitanje o policijskim snagama, molim vas?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate koliko je Albanaca bilo u policijskim snagama na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: U moje vreme ili mislite 1998. i 1999. godine?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislim na skorašnje godine, 1998. i 1999. godine.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Koliko mi je poznato, vi ste eliminisali sve Albance iz policijskih snaga na Kosovu kada ste vladali Kosovom, sve ste ih eliminisali i oni su formirali svoj sopstveni

sindikata i onda ste rekli da oni organizuju sindikat za opstrukciju i mnoge policajce sa Kosova ste zatvorili tako da mogu da kažem da nije bilo ili je bilo svega nekoliko Albanaca policajaca u tim godinama, 1998. i 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vi tvrdite da nije bilo Albanaca u policijskim snagama osim nekoliko? Je li tačno to?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je u toku leta i jeseni 1988. godine, pored ovih redovnih policijskih snaga, dakle, to sam sada ostavio kao pitanje koje ste odgovorili, imam novo pitanje, da li vam je poznato da je do leta i jeseni 1988. godine u stotinama albanskih sela formirana lokalna policija? Da li ste čuli za lokalnu policiju u albanskim selima?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste čuli da su u albanskim selima lokalne policajce birali stanovnici sela između sebe, a da im je država davala uniforme, oružje da održavaju red i mir u tim selima? Ne znate to?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Znam da su mnogi Srbi dobili uniforme i bili su pripadnici srpskih paravojnih jedinica. To znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na moje pitanje da li znate za Albance lokalne policajce vi znači odgovarate ne znam?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: To je tačno, zaista ništa ne znam o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da je jedan broj tih lokalnih policajaca Albanaca koje su birali sami stanovnici sela i koji su održavali red i mir u selu ubijeno od strane UČK?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne znam ništa o tome. Iskreno govoreći, zaista ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Malopre ste rekli da su bile srpske paravojne snage. Da li vam je poznato da je postojala nared-

ba za sve jedinice vojske i policijske snage da u zoni odgovornosti svojoj uhapsu i razoružaju svaku paravojnu grupu?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, ne znam ništa o naredbi o razoružavanju, ali znam da je počinjeno mnogo zločina u odnosu na albansko stanovništvo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je počinjeno mnogo zločina od strane Albanaca u odnosu na albansko stanovništvo?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne bih rekao, ali ako je bilo takvih slučajeva, mogu se izvesti dokazi i te ljude treba izvesti na suđenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je počinjeno mnogo zločina od strane NATO-a u odnosu na albansko stanovništvo?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, bilo je kolateralne štete. Dolazilo je do toga. Bio je jedan slučaj za koji znam, ali NATO je to javno objavio. U suštini, narod Kosova se nije plašio, uopšte se nije plašio NATO bombardovanja niti se plašio pripadnika OVK jer ljude su srpske snage, srpska vojska, policija i paravojne snage prisilno deportovali u Albaniju i Makedoniju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači da kad NATO bombarduje stotine albanskih izbeglica u koloni, ja sam ovde pokazao i slike ugljenisanih leševa, razbacanih leševa dece, itd. bombardovanja koja ni oni nisu porekli, vi to zovete kolateralna šteta?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Znam da NATO nije bombardovao, odnosno nije bila svrha NATO bombardovanja da se učini bilo šta nažao civilnom stanovništvu. To je bilo bombardovanje usmereno na sistem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad se bombarduje porodilište, da li je to demonstracija namere da se ništa ne učini civilnom stanovništvu?

SUDIJA MEJ: To je komentar, gospodine Miloševiću, ne, to nije pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li vam je poznato kako je bilo sastavljeno privremeno Izvršno veće Kosova i Metohije 1998. i 1999. godine koje je imenovala Skupština Srbije?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Imenovala ga je srpska skupština. Ne sećam se toga, ali treba da znate da ga je imenovala srpska skupština. Drugo, većina članova su bili Srbi i treće, bilo je i nešto Albanaca i Goranaca i drugih predstavnika drugih nacionalnih manjina koje ste vi privukli na svoju stranu. To je bila srpska vlada, a ne vlada kosovskog naroda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi pod kosovskim narodom podrazumevate isključivo Albance?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne. Ne, mislim na Albance na Kosovu, na stanovništvo Kosova, a ovo je imenovala srpska Vlada, a ne kosovski Albanci i drugi na Kosovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nije Vlada nego Skupština?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Skupština Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vi smatrate da Kosovo nije Srbija?

SUDIJA MEJ: Ne treba da odgovarate na ovo, ovo je iznošenje argumenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je to privremeno izvršno veće bilo sastavljeno od Srba, Albanaca, Turaka, Muslimana, Goranaca, Roma i Egipćana, znači svih nacionalnosti koje žive na Kosovu? Da li vam je to poznato?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, znam. Ali takođe znam da je to bilo slepo oruđe u rukama srpske skupštine i srpske vlasti na Kosovu. Bilo je članova koji su bili predstavnici nacionalnih manjina koje ste pomenuli, ali Srbi su bili u najvećem broju i oni su delovali na osnovu naredbi srpske skupštine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da su u toj privremenoj vladi Kosova Srbi bili u manjini u odnosu na ostale?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne sećam se i ne mislim da je bilo tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa to su živi ljudi, doduše ne svi, na primer, Albanca Džafera Džuku (Xhafer Xhuku) koji je bio ministar za socijalna pitanja zaklali su iz UČK u Peći neposredno posle rata pod zaštitom Ujedinjenih nacija, a pod kuću predsednika Demokratske partije Egipćana podmetnuli su minu da bi ga isterali sa Kosova. Ali uglavnom su ostali živi. Prema tome, ja sam vas pitao, da li vam je poznato da su Srbi bili u manjini u tom Izvršnom veću? Da ili ne?

SUDIJA MEJ: Svedok je odgovorio na to, on je rekao da se ne seća i ne misli da je bilo tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da su u delegaciji sa strane Srbije u Rambujeu i Kleberu (Clebere) bili zastupljeni predstavnici svih nacionalnosti sa Kosova?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, formalno su bili, ali u stvari sve su to bili ljudi koji nisu predstavljali volju stanovništva Kosova. Oni su bili instrumenti u rukama srpske Miloševićeve vlade i kao takvi su izabrani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koga je predstavljala jednonacionalna delegacija Albanaca sa Kosova?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Delegacija se sastojala od predstavnika glavnih političkih stranaka, legalnih političkih stranaka Kosova i predstavnika OVK.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li poznajete Hašima Tačija (Hashim Thaqi)?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da. Poznajem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate njegov nadimak?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znate da ima nadimak „Guja“, „Zmija“?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne znam nikakve nadimke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znate da ga je dobio tako što je trovao svoje političke protivnike?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Mislim da to nije radio i ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je bilo logično da šef albanske delegacije u Rambujeu bude Tači, a ne Rugova? Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Logično je bilo?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da. Logično. Da, u tom trenutku trebalo je da se okupe prave političke snage i da se pripreme za dijalog sa Jugoslavijom i međunarodnom zajednicom za postizanje sporazuma. Realnost je da je OVK imala dominantnu poziciju. Vi pitate zašto? Zato što gospodin Milošević nije bio spreman da se održavaju politički pregovori u dogledno vreme tako da je ovo bilo jedno nametnuto rešenje u tim novim okolnostima na Kosovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Neću da se vraćam na onih 11 dolazaka delegacije Vlade Srbije na Kosovo. Da li vam je poznato koliko je Rugovinih saradnika, političkih aktivista njegove partije ubijeno od strane Tačijevih terorista?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne, nije mi poznato. Nisam pratio te događaje. Znam da su počinjena neka ubistva na Kosovu koja još nisu razjašnjena, ali mi ćemo to učiniti u dogledno vreme i videti ko stoji iza toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li smatrate ta ubistva političkim ubistvima pošto su političke ličnosti u pitanju?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Za većinu tih ubistava izdata su saopštenja odgovarajućih političkih stranaka i UNMIK-a na Kosovu, i nisu mogli da zaključe da je reč o politički motivisanim ubistvima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači kad pogine Rugovin predsednik opštinskog odbora njegove partije u nekom mestu to nije političko ubistvo? Da, ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Može da bude, a može i da ne bude. Ne treba da donosimo odluke apriori ili presude pre nego što se prezentiraju dokazi i ne donese presuda u pravnom postupku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate koliko je Srba, Crnogoraca, Muslimana, Hrvata, Goranaca, Roma, Egipćana i drugog nealbanskog stanovništva isterano sa Kosova i Metohije posle dolaska KFOR-a od strane albanskih ekstremista?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Pomenuli ste da su bili proterani. Moram da kažem da je nažalost veliki broj nacionalnih manjina, posebno Srba koji su otišli posle dolaska KFOR-a. Možda je dolazilo do zaplašivanja ili činova osвете ili su se plašili posledica tražične situacije koja je u to vreme kreirana na Kosovu. Albanske političke stranke i mislim budući parlament, buduća skupština, vlada i UNMIK imali su plan da obezbede organizovani povratak na Kosovo, povratak na sopstvenu zemlju i u sopstvene domove.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O kakvim sopstvenim domovima govorite kad su teroristi posle dolaska KFOR-a zapalili nekoliko desetina hiljada srpskih kuća. Da li vam je to poznato?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ako je bilo takvih slučajeva, onda ćemo raditi da im pomognemo da izgrade nove domove ako su njihovi domovi uništeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je moguće da kada je reč o desetinama hiljada kuća vi upotrebljavate termin „ako“, ako je to moguće? Da li vi zaista ništa ne znate što se dešava na Kosovu?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Mislim da me pogrešno tumačite. Rekao sam nažalost, ti su ljudi otišli, Srbi i pripadnici drugih nacionalnih manjina su otišli sa Kosova posle rata. Nisam rekao ako su otišli sa Kosova. I ja sam siguran da ćemo im mi pomoći da se vrate jer i oni će postati državljani Kosova, građani Kosova, jednaki sa albanskim građanima i treba da im obezbedimo siguran život, ali nam je potreban jedan period tranzicije da bi se to uradilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vi verujete, molim vas odgovorite sa da ili ne, jer gospodine Mej, vi mene upozoravate da žurim, ali više vremena uzimaju odgovori koji mogu biti da i ne, a ja ih ne kontrolišem nego vi. Da li verujete da KFOR nije mogao da zaštiti Srbe i drugo nealbansko stanovništvo koje je isterano sa Kosova?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Rekao sam da je većina njih napustila Kosovo ne pod direktnim pritiskom nego iz straha, a to je pak zavlдалo kao rezultat rata i koliko je meni poznato, KFOR i međunarodna policija aktivno pomažu, odnosno igraju aktivnu ulogu u pitanjima sigurnosti na Kosovu za Srbe koji tamo žive.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da od 2.500 otetih Srba, o 1.300 se još ništa ne zna i da li verujete da se na tako maloj teritoriji kao što je Kosovo to ne može ustanoviti u prisustvu ovolikih snaga? Molim vas, da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ja ne znam tačne brojke kad je reč o ljudima koji su izgubili život, nestali ili bili kidnapovani. Međutim, ja znam da toga ima, da neka brojka to sigurno i objašnjava i to treba razjasniti baš kao što treba razjasniti i pitanje 3.800 Albanaca koji su nestali i za koje isto više niko ne zna.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li smatrate da je neopravdan strah zbog koga se odlazi sa Kosova kad imate u vidu cifru od preko 3.000 ubijenih od kada je došao KFOR i UNMIK?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Mislim da su posle rata ljudi bili uplašeni i da su napustili svoje domove.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Razlozi, dakle, nisu povezani sa ovim paljenjem desetina hiljada kuća i ubijanjem hiljada ljudi i otimanjem hiljada ljudi već samo nekakav tako apstraktan strah. To je vaša ocena. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Vi sada izvlačite vaše zaključke i to veoma brzo. Ja mislim da je strah bio prevladavajući faktor, ali moguće je da je u nekim konkretnim slučajevima došlo do toga da su porodice izbačene iz svojih kuća pošto su kuće spaljene i to treba istražiti i preduzeti odgovarajuće pravne mere.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam juče citirao, ne ovde nego u vreme kad sam ja imao reč, govor jednog od vaših lidera „Kosovo ćemo obezbediti samo za Albance“. To je citat, on je objavljen i na radiju i televiziji. Šta vi mislite o izjavama kao što je ova, „Kosovo ćemo obezbediti samo za Albance“? Da li vi podržavate to? Da li podržavate takvu izjavu?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne podržavam takvu izjavu, takvu odluku ne i mislim da niti jedan politički ili na drugi način mudar čovek ne može reći nešto tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači da ima mnogo albanskih lidera i Albanaca koji ne podržavaju takvu izjavu?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da. Mislim da većina ili čak niko od njih ne podržava takvu vrstu izjava. Naravno, mi sada gradimo Kosovo za Kosovare, a ne samo za Albance.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zašto stalno pravite grimase da ne čujete dobro i ne razumete prevod kad ste studirali u Beogradu i kada razumete svaku reč koju kažem?

SUDIJA MEJ: Ne morate odgovoriti na to pitanje. Dobio sam zahtev od prevodioca koji od obojice traže da pričekate sa odgovorom dok se ne završi pitanje i prevod pitanja. Gospodi-

ne Miloševiću, moraćemo, kad za to dođe vreme, doneti odluku o tome da li su ova pitanja koja ste vi sada postavili relevantna. Meni se čini da ste vi veoma iscrpno obradili ove teme. Naravno, mi ćemo takođe saslušati i svedoke koje ćete vi izvesti u ovom predmetu o toj konkretnoj temi, ali mislim da smo sada tu temu iscrpili i da bismo mogli ići dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li znate, gospodine Rugova, kada je postojala velika Albanija?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Pitajte Rugovu. Jeste li mene pitali ili gospodina Rugovu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Izvinite, gospodine Bakali.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Možete li, molim vas, ponoviti pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate kada je postojala Velika Albanija?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Koliko ja znam ona nikad nije postojala, Velika Albanija kao takva niti danas kao koncept. Možda koncept Velike Albanije postoji u nekim političkim platformama Albanaca na Balkanu. Međutim, to nije ni u Tirani ni u Tetovu ni u Prištini. Koncept Velike Albanije je nusprodukt srpske političke propagande kojoj je cilj bio da predstavi Albance kao ljude koji drugima ulivaju strah.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitanje je bilo da li znate kada je postojala, vi kažete da nije postojala, ne morate da objašnjavate zašto. Ali da li znate ko je uspostavio Veliku Albaniju, odnosno da li znate da su za vreme Drugog svetskog rata Musolini i Hitler uspostavili Veliku Albaniju i koji su krajevi Kosova tada, koji krajevi Makedonije bili uključeni u Veliku Albaniju? To su istorijske činjenice, a vi ste bili profesor. Da li znate za taj istorijski podatak?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Znam i to veoma dobro. Međutim, to se smatra fašističkom nacističkom tvorevinom. To nije Velika Albanija. Sami Albanci u Albaniji, u Makedoniji i na Kosovu

sudelovali su u antifašističkom ratu, borili se protiv fašizma i protiv rasizma italijanskog i nemačkog, time što su uzeli aktivnog učešća u Drugom svetskom ratu na strani saveznika i boreći se kao partizani. Oni su jasno rekli da je to fašistička, odnosno nacistička tvorevina. Prema tome, nemojte kriviti Albance za tu fašističku tvorevinu jer mi smo se sami borili protiv toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam samo pitao da li znate za tu tvorevinu. Vi ste prvo rekli da ne znate, a sada kažete da je to bila nacističko-fašistička tvorevina. Molim vas, to smo, znači, raščistili. Da li je sada prisutan projekat Velike Albanije na Kosovu?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: U svim političkim strankama Kosova, albanskim političkim strankama na Kosovu, a i u Albaniji i u Makedoniji nema nijednog takvog projekta za stvaranje nekakve Velike Albanije i to pod navodnicima, ali postoji projekt slobode, mira, demokratije, prosperiteta i evropske integracije i projekt da Kosovo postane nezavisna država.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dakle, vi tvrdite da na Kosovu ne postoji politička snaga koja podržava projekat Velike Albanije?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate o terorističkim napadima na stanovništvo i objekte na jugu Srbije od strane UČK?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: UČK je bila narodna oslobodilačka vojska Medveđe, Preševa, Bujanovca. To nije delo OVK, odnosno UČK, to što se dešava, odnosno što se dešavalo u Preševu, ti sukobi. Gospodin Milošević to zna bolje od mene, jer to se dogodilo u južnom delu Srbije, a posle angažmana međunarodne zajednice pitanje je rešeno i ja mislim da stvari sada idu u pravom smeru i to prema miroljubivom rešenju.

SUDIJA MEJ: Gospodine Bakali, da li vi lično znate nešto o tome?

SVEDOK BAKALI: Mislite o Preševu?

SUDIJA MEJ: Da. To je bilo pitanje. Ako ne znate o tome ništa lično, onda to recite.

SVEDOK BAKALI: Ja znam, međutim, to nema nikakve veze sa Velikom Albanijom. To se tiče položaja Albanaca koji žive u Preševu.

SUDIJA MEJ: Jedino pitanje koje je ovde važno jeste da li vi nešto lično znate o tome. Ako ne znate, recite to i možemo ići dalje na sledeću temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Možemo dalje?

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je UČK razoružana po dolasku KFOR-a?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Iz čega onda pucaju?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Vi znate da se oružje može kupiti i prodati, da se to može dogoditi i u Srbiji, Makedoniji, bilo gde. Prema tome, to su individualna pitanja individualnog posedovanja oružja. OVK više nije naoružana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Osim individualno?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Pojedinci mogu posedovati oružje jer sada na Kosovu sprovodimo akciju predaje oružja i to čak i na individualnoj osnovi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li UČK puca na jugu Srbije i u Makedoniji?

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, moram vas sada na trenutak zaustaviti. Želim da nam objasnite u čemu je relevantnost onoga što se danas dešava za optužnicu kojom se mi ovde bavimo. Optužnica pokriva vremenski period u 1999. godini. Ja razumem vaše

argumente o OVK pre toga, pre tog vremenskog perioda, ali kako ovo što se sada dešava može biti relevantno za optužnicu kojom se mi ovde bavimo u ovom predmetu, a koja pokriva događaje od pre gotovo tri godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Može da bude relevantno zbog toga što, kao što sam ovde i tvrdio u ovim danima kada sam imao reč, da se radi o produženom zločinu koji zajedno čine okupacione snage na Kosovu i Metohiji i kosovska teroristička organizacija, odnosno teroristička organizacija kosovskih Albanaca UČK i da taj produženi zločin koji je nastao udruživanjem radi izvršenja zločina u funkcijama o kojima sam dao obrazloženja koja se tiču političkih, istorijskih i strateških razloga nastavljaju da se obavljaju. Zato je relevantno i vezano je za ovo što vi govorite. Dalje, da li smatrate, gospodine Bakali, da je na Kosovu i Metohiji bezbedno?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Prema procenama UNMIK-a i njegovih institucija, koje su odgovorne za održavanje sigurnosti na Kosovu u ovom trenutku zajedno sa delom lokalne policije, mislim da je situacija sada na Kosovu relativno mirna i stabilna. Ja lično nisam zadovoljan sa sadašnjom situacijom, jer mislim da moramo ukloniti sve manifestacije netolerantnosti i netrpeljivosti prema drugim nacionalnostima, a pogotovo prema Srbima, a za to mislim da nam treba nešto više vremena. Međutim, uopšteno govoreći, situacija je prema njihovim procenama sigurna i stabilna. Kao što sam rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Maločas ste rekli, pre pola sata, da još nisu izgrađene nikakve institucije. Zato sam i postavio pitanje da li smatrate da je bezbedno jer mi se nije činilo da je logično da bude bezbedno ako nisu nikakve institucije izgrađene, po vašem sopstvenom tvrđenju. Ali, vi tvrdite da je bezbedno pa vas pitam da li ste vi lično bezbedni?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Kao što vi verovatno vrlo dobro znate, mene nikada u životu nisu pratili telohranitelji niti policija. Ja sam uvek smatrao i kad sam bio pripadnik rukovodstva i sada da sam na Kosovu siguran. Ništa mi se nije dogodilo, nikada mi

niko nije zapretio, nikada me nije napao. Međutim, ima drugih ljudi koji se žale da im se preti i da ih se napada. Institucije koje ste vi spomenuli, a to se odnosi na skupštinu i na vladu, te se dve stvari ne bave baš previše sigurnosnom situacijom, jer kao što sam već rekao, to spada u zaduženje međunarodnih snaga KFOR-a i međunarodne policije UNMIK-a zajedno sa lokalnom policijom. Institucije su tamo, sigurnosne institucije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Za vas lično je bezbedno, ali za druge niste sigurni da je bezbedno. Zar nije tako?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ja mislim da se svi osećaju sigurnim na Kosovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Osim Srba?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: To nije tačno. Ja sam u kontaktu sa Srbima na Kosovu i situacija nije onako tragična kao što je vi sada pokušavate prikazati. Naravno, nije ni veoma dobra, mi radimo na tome da se to prevlada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa pošto je 360.000 isterano, onda se manje njih verovatno sada oseća kao problem. Rekli ste da ste za vreme Rambujea bili u Švajcarskoj i pred Rambuje. Šta ste radili u Švajcarskoj?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Sada menjate vaša pitanja. Rekao sam da sam tamo otišao na poziv dve švajcarske institucije za jedan njihov projekat, kojem je cilj bila izgradnja institucija i bavljenje vanrednom situacijom na Kosovu. Međutim, ja mislim da vi preterujete sa brojkama kada kažete 360.000 Srba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, nisam rekao...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Ako to možete veoma kratko ispričati, gospodine Bakali, biće bolje za sve nas. Ima li još pitanja o Rambujeu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Preskočiću ostala. Da li znate, samo moram da vas ispravim, nisam rekao 360.000 Srba nego

360.000 stanovnika Kosova, pretežno Srba, ali i Hrvata i Muslimana, i Goranaca, i Roma, i Egipćana, dakle svih. To je cifra kojom ja raspolazem. Da li znate za trgovinu drogom preko Kosova i Metohije? Odgovorite sa da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A za trgovinu oružjem?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Malopre ste rekli da svako može da kupi oružje?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Oružje kao oružje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ja o oružju kao oružju govorim.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Sada govorimo o organizovanom ilegalnom krijumčarenju oružja. Ako me pitate da li to postoji, koliko ja znam, ne postoji. Međutim, to su pitanja kojima se trebaju baviti institucije UNMIK-a, a ja sam voljan verovati njihovim informacijama koje oni imaju o tome. Ponekad se uhvati neko oružje koje dolazi preko granice, ponekad postoji neka vrsta trgovine oružjem. Međutim, to može postojati i u Srbiji i u drugim državama Balkana. Moguće je da takva aktivnost postoji, ali ovde sada ne govorimo o organizovanom krijumčarenju droga i oružja u kojem bi Kosovo bilo jedno od lokaliteta na kojem se to dešava. Kosovo sigurno nije jedan od izvora za nešto tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi tvrdite, dakle, da nije, iako svi podaci govore suprotno, ali ostavićemo to kao vaš odgovor. Da li postoji neka partija na Kosovu i Metohiji koju ne kontroliše UČK?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Niti jedna politička stranka na Kosovu nije pod kontrolom OVK, jer OVK više ne postoji kao takva, kao vojna organizacija. Prema tome, niti jedna stranka nije pod uticajem OVK. Bivši pripadnici OVK su članovi ili simpatizeri raznih političkih stranaka. Međutim, nije tačno da jedna od tih stranaka može reći da ima monopol na članstvo, bivše članstvo u OVK jer

bivši članovi OVK pridružili su se različitim strankama, Demokratskoj stranci, Alijansi za budućnost Kosova, Demokratskoj ligi Kosova Ibrahim Rugove, a ima i drugih stranaka, liberalnih stranaka itd. Prema tome, u odgovoru na vaše pitanje moram reći ne. Nema stranaka pod uticajem OVK jer se to do sada transformiralo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste rekli da UČK više ne postoji. Ko sastavlja Kosovski zaštitni korpus, od čega se sastoji Kosovski zaštitni korpus?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Većina su pripadnici, bivši pripadnici OVK, ali ne svi, jer Kosovski zaštitni korpus obuhvata i Srbe, Gorance, Turke i Rome. Međutim, većina su bivši pripadnici OVK, ali ne svi. I to je sada jedna sasvim druga formacija. Ona je organizovana i prihvaćena od strane međunarodne zajednice i ona ima podršku kosovskog naroda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi tvrdite da je u sastavu Kosovskog zaštitnog korpusa i stanovništvo srpsko i romsko i goransko?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da, da. Siguran sam u to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali ne znate ko puca u Makedoniji i na jugu Srbije?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Na jugu Srbije? Na jugu Srbije došlo je do sukoba između Narodnooslobodilačke vojske Preševa...

SUDIJA MEJ: Ako znate ko puca recite, ako ne znate ili ne znate da je uopšte bilo pucnjave, recite da ne znate, da toga nema i tako ćemo brže radići. Gospodine Miloševiću, mislim da možemo sada preći na sledeću temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su vam poznate veze Hašima Tačija i Bin Ladena (Bin Laden)?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne znam za takve veze i siguran sam da takvih veza ne može biti, veza između Bin Ladena i Hašima Tačija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato formiranje mudžahedinske brigade Abu Bakir Sadik (Abu Bakir Sadik) na Kosovu?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne. Nikada nisam čuo za postojanje takve jedinice niti to da je ona bilo gde delovala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gde ste bili za vreme NATO agresije?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Već sam vam rekao, bio sam u Švajcarskoj. Međutim, moja porodica isterana je iz Prištine, deportovana i moja kuća na univerzitetu, na trećem spratu, to je vojska sve u potpunosti uništila. Moja porodica je deportovana u Makedoniju i odmah pošto je NATO ušao na Kosovo, dva dana kasnije stigao sam u Prištinu i od tada se odatle nisam micao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niste bili u Prištini kada je bombardovan centar Prištine?

SUDIJA MEJ: Samo momenat...

SVEDOK BAKALI: Centar nikad nije bio bombardovan.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, samo trenutak. Rekao je da je bio u Švajcarskoj, idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pomenuli ste deportaciju. Da li vam je poznat lažni izbeglički kamp „Stankovci“ na granici Makedonije, koji je trajao samo jedan dan i u koji je smešteno nekoliko desetina hiljada Albanaca iz Makedonije da bi se prikazali pred medijima? Da li vam je poznato nešto o tom kampu?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Mislim da sada izmišljate. To je bio logor u kome su bili Albanci sa Kosova u Srgovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate Albance koji su poginuli u bombardovanju?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Video sam to na televiziji, pogotovo onaj traktor na ulici između Prizrena i Kruša (Krusha) na putu za

Đakovicu, onaj traktor koji je pogođen greškom. To je opštepoznata stvar, ja ne znam za druge slučajeve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je mnogo Albanaca poginulo od bombardovanja?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste znali decu koja su poginula od bombardovanja?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su ginula deca od bombardovanja?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Mislim da ne. Ne znam. Ne znam da su neka deca poginula. Ne znam. Nemam informacije o tome.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, sada je 1.30 h. Poslednji deo vašeg unakrsnog ispitivanja išao je daleko izvan glavnog svedočenja ovog svedoka. Možda će biti drugih svedoka kojima ćete moći postavljati takva pitanja. Sada ste unakrsno ispitivali ovog svedoka tri i po sata. Da li imate još pitanja za njega?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imam. Da li ste, ako bude odgovarao sa da ili ne, mi ćemo proći za dva minuta pitanja.

SUDIJA MEJ: U redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste odobravalı NATO bombardovanje na Jugoslaviju?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Apsolutno sam odobravao intervenciju NATO-a povodom...

SUDIJA MEJ: Da, to je dovoljno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto je Kosovo u ekonomskom smislu bilo toliko ispred Albanije, da li je to posledica bila ugnjetavanja Albanaca na Kosovu?

SUDIJA MEJ: Ako ne možete odgovoriti, samo recite tako.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne mogu reći. To je hipotetičko pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su preduzeća iz Srbije doprinosila razvoju Kosova?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne zaboravite da je razvoj Kosova, ekonomski razvoj Kosova bio finansiran iz saveznih fondova za nerazvijene krajeve i Srbija je dobila veće učešće u tom fondu, jer je imala veći prihod.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, odgovorite sa da ili ne.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ja ne mogu reći da su preduzeća iz bratskih razloga pomagala, jeste Srbija bila angažovana u razvoju Kosova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li smatrate da je ispravno što su teroristi koji su ubijali žene i decu i Srbe i Albance amnestirani?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne znam za takve slučajeve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znate za takve slučajeve? Pa pošto sad ubijaju, da li ubijaju što im je prešlo u naviku?

SUDIJA MEJ: Ovo nije pitanje za ovog svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bili ste visoki funkcioner Saveza komunista Jugoslavije.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada ste promenili svoja uverenja?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Zavisi koja uverenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa možda vam je odgovor vi niste promenili uverenja znači. Da li ste promenili svoja uverenja?
SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Jedno uverenje jesam promenio. Govoriću na srpskom. Da ste vi, gospodine Miloševiću, ratom razrušili jednu Jugoslaviju u čemu su vam pomagali i doprinosili...

SUDIJA MEJ: To je dovoljno. To nije bilo pitanje. Gospodine Miloševiću, da li imate još nešto?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, imam pitanje. Da li to znači da vi niste bili komunista iz uverenja?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ja ne želim da odgovorim na to pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ja ne želim da odgovorim na to pitanje. Vi ste komunist mlađi od mene, ja sam bio stariji od vas, ja sam stariji od vas i ja više nemam iluzija o Jugoslaviji koju ste vi uništili, ne samo uništili već ste uništili i svaku ideju za takvu Jugoslaviju u budućnosti.

SUDIJA MEJ: Udaljavamo se od suštine. Da li imate još nešto, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitao sam da li znači da nije bio komunista iz uverenja. Da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ja sam uvek bio pragmatičar, pragmatičan komunista za kojeg ideologija nije bila ključna aktivnost. Bio sam više zainteresovan za praktičnu stranu politike. Kada sam radio, dobro sam se osećao, pokušavao sam da primenim politiku partije koju sam sâm osnovao i...

SUDIJA MEJ: Odgovorili ste na pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko se Albanaca iz Albanije i Makedonije sada nalazi na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ako ih ima, ima ih vrlo malo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je išta poznato o uništavanju srpskih crkava, bilo je 107, u subotu je zapaljen i hram Svetog Save u Mitrovici pa je to 108 crkava ukupno, 10.000 ikona, dva miliona knjiga, da li vam je išta poznato od toga?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Čuo sam za to i oštro sam to osudio, ali ne treba da zaboravite da Albanci nisu napali glavne srpske spomenike kao što je patrijaršija u Peći, manastir Gračanica i druge.

SUDIJA MEJ: Gospodine Bakali, moram da vas zaustavim jer u interesu vremena moramo da pokušamo da završimo. Nema sumnje da ćemo o tome čuti još mnogo više. Je li to sve?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li neko ko nije Albanac sada na Kosovu može da preživi, po vašem mišljenju, da ili ne?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala lepo. Nemam više pitanja.

SUDIJA MEJ: Da li ima dodatnih pitanja?

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Oko pet pitanja. Možete li mi pomoći samo ukratko u odgovorima na ova pitanja, da se pozabavimo problemima obrazovanja koje ste opisali. Kada je albanski obrazovni sistem, neformalni sistem bio na snazi, da li znate da li su albanski nastavnici i dalje dobijali plate?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Izvinjavam se, ne dobijam prevod. Ne dobijam prevod na albanski. Ne, ne. Da, da, sada čujem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Pitanje je bilo: Za vreme neformalnog albanskog obrazovnog sistema koji ste opisali da li

su albanski nastavnici dalje dobijali plate. Da li znate odgovor na to? Nemojte nagađati, molim.

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vama je postavljeno pitanje o posetama koje su kasnije usledile, posetama srpskih delegacija Kosovu, posle vašeg prvog sastanka koji ste opisali. Da li ste vi ili vaša delegacija ikada pozvani da prisustvujete susretima tokom tih narednih 11 poseta?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Ne. Mi nismo bili pozvani. Televizija je možda rekla da jesmo, ali mi nismo dobili pozive.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala vam. Porodica Jašari, vi ste nam govorili o tome, bilo je postavljeno pitanje, ali niste nam rekli jedan detalj. Kojeg pola i dobi su bili ljudi koji su ubijeni u porodici Jašari, ako se sećate?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Mogu vam reći da je bilo dece, starih ljudi i žena.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada je reč o deportaciji vaše sopstvene porodice u Skoplje, koliko članova vaše porodice je otišlo u Skoplje?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Šest članova porodice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su to bili stariji, mlađi, vašeg doba?

SVEDOK BAKALI – ODGOVOR: Od mojih godina pa sve do starosti od pet ili šest godina. Moj mali nećak.

TUŽILAC NAJS: To je sve što sam hteo da pitam svedoka. Još jedno pitanje za zapisnik kojim želim da se pozabavim. Gospodin Milošević je rekao kako nije znao da će ovaj svedok biti svedok i kao što Veće zna, na osnovu papira koji su dostavljeni gospodinu Miloševiću, on je obavešten o dolasku ovog svedoka, dat mu je rezime ovog svedoka 26. novembra i takođe jedan duži intervju, transkript dužeg intervjua koji je dobilo i Veće, dobio je 11. januara, a prevod na BHS u februaru, 1. februara. I on je takođe

dobio redosled svedoka od samog početka kada je dobio spisak svedoka.

SUDIJA MEJ: Hvala lepo.

SUDIJA KVON (KWON): Dobar dan, gospodine Bakali.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, vi možete to pitanje pokrenuti kasnije, nemojte sada prekidati.

SUDIJA KVON: Samo jedno pojašnjenje u vezi sa masakrom porodice Jašari u Prekazu. Optuženi je rekao da su iz kuće pucali na policiju. Vi ste rekli da ne znate nikakve detalje o tome. Možete li reći Veću da li je to tačno ili nije, da li je pucano iz kuće ili nije?

SVEDOK BAKALI: Ne znam.

SUDIJA KVON: Pozvani ste da se sastanete sa predsednikom države i trebali ste da mu kažete nešto o jednom masakru, a vi sada kažete da niste znali detalje o tome. Ja vas ne shvatam. Da li vi kažete da nije pucano iz kuće ili da vi jednostavno to ne znate?

SVEDOK BAKALI: Ja jednostavno ne znam, ne kažem da to nije bilo tako, ne kažem da nisu pucali, jednostavno ne znam detalje. Znam samo rezultate. Znam da je cela porodica masakrirana i da je kuća uništena.

SUDIJA KVON: Hvala vam.

SUDIJA MEJ: Gospodine Bakali, ovim je zaključeno vaše svedočenje. Hvala vam što ste došli pred Međunarodni sud da svedočite. Možete se povući.

SVEDOK BAKALI: Hvala vam.

(sudsko Veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Imamo još četvrt sata pre nego što počne sledeći predmet. Šta ste hteli da kažete, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hteo sam da kažem u vezi sa ovom primedbom o dostavljanju. Ima cela jedna soba u zatvoru, puna neke hrpe papira koja je navodno meni dostavljena, koju ja neću da primam zbog toga što ja ne komuniciram sa onom stranom preko puta. Prema tome, ja zaista nisam znao ko je svedok, niti me je interesovalo, niti me sad interesuje, ali ne želim da me demantuju na jedan ovakav način. To sam hteo da kažem. A inače i kad bih hteo, trebalo bi mi verovatno dve godine da pročitam tu celu sobu, kamion papira koji su oni dostavili, uputili na moju adresu što i nemam nameru, jer je cela ta optužnica lažna i objasnio sam zašto je lažna.

SUDIJA MEJ: U redu. A sada da se pozabavimo drugim pitanjima. Podsećam sve da će sudija Robinson (Robinson) sutra biti odsutan. Naša namera je da sudija Kvon i ja i dalje zasedamo dva dana u skladu sa pravilom 15bis, ali treba da znamo šta nas očekuje, kakvo svedočenje ćemo čuti.

TUŽILAC NAJS: Prvi svedok je Kevin Kertis (Kevin Curtis), on je vođa tima istražitelja i to će biti razgovor koji su podstakli prijatelji Suda u vezi sa rasponom njegovog svedočenja. Dakle, ta rasprava i samo svedočenje će uzeti nešto vremena. Posle njega dolazi još jedan istražitelj koji će svedočiti, njegovo ime je Spargo (Spargo), i kada taj svedok završi, onda ćemo krenuti sa svedocima o samom mestu zločina. Mi se nadamo da ćemo doći do toga ubrzo, ali moguće je da će to biti tek prekosutra.

SUDIJA MEJ: Pomoglo bi možda kad bismo rekli da smo imali priliku da pročitamo rezime gospodina Kertisa i zahvalni smo vam za to, bilo bi nam korisnije da ste uneli brojeve stranica na to.

TUŽILAC NAJS: Ja se izvinjavam što nema brojeva stranica, to je previd, ali u ovom konkretnom slučaju bi možda bilo korisno kada biste dobili dužu izjavu pored ovog rezimea. Znam da će gospo-

din Kej (Kay) u ime prijatelja Suda to predložiti i nama će biti drago da ispoštujemo bilo kakvu sugestiju. Mi obično to ne radimo jer ovo Veće nije praktikovalo da uzima izjave.

SUDIJA MEJ: S obzirom na vremensko ograničenje, možda je pametnije da se time bavimo sutra ujutru, ali kada pogledam tu izjavu, čini mi se da su to uglavnom informacije iz druge ruke i to takve vrste za koju smo u ranijim slučajevima smatrali da nije od velike pomoći ili dokazne vrednosti, ali verovatno je to ono što vi želite da pokrenete.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Da, to je upravo ono što želimo da pokrenemo. Mi smatramo da je vrlo važno da Veće vidi ceo sadržaj izjave pre nego što donese odluku u vezi s tim, jer sažetak je izvlačenje same suštine, ali bi bilo mnogo korisnije da pogledate celu izjavu.

SUDIJA MEJ: Mi ćemo razmotriti celu izjavu i onda ćemo sutra o tome govoriti.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Da.

SUDIJA MEJ: Da li imate još argumenata? Izvolite.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Drugi svedok je takođe predmet pravne rasprave, otprilike u istom kontekstu, ali se uglavnom odnosi i na dokazne predmete koje on uvodi i koji se sastoje od nekoliko video snimaka uz komentar i tvrdnje komentatora, i to čini deo trake koja će se uvesti kao dokazni materijal. Nama se čini da je vrlo važno da se donese odluka o kvalitetu svedočenja, odnosno dokaza koji će usvojiti Pretresno veće. Tu je spisak dokaznih predmeta koji se mogu dostaviti da bi vam pomogao da donesete odluku u vezi sa ovim svedokom. Mi nećemo imati nikakvih prigovora ako pogledate izjavu tog svedoka da biste mogli da donesete adekvatnu odluku u vezi sa tim pitanjem.

SUDIJA MEJ: Da li možemo to da dobijemo?

TUŽILAC NAJS: Svakako. Drago mi je da kažem kada je reč o rezimeima, ja sada imam rezime na kome su i stranice koje ste pominjali i imam i originalne izjave, takođe i izjavu svedoka Sparga. Naime, nju ćemo dostaviti redovnim kanalima, ako nije tu.

TUŽILAC RAJNEFELD (RYNEVELD): Ovde su.

TUŽILAC NAJS: Ovde imamo rezime gospodina Sparga.

TUŽILAC RAJNEFELD: Sa obeležanim stranicama i sređen.

TUŽILAC NAJS: Imamo takođe stranice za Sparga.

TUŽILAC RAJNEFELD: I izvore za izjavu, ako želite izjavu.

TUŽILAC NAJS: Izjavu ćemo vam dostaviti kasnije.

SUDIJA MEJ: Hvala. Drugo pitanje kojim treba da se pozabavimo je podnesak Tužilaštva, koji se odnosi na provizorni prepretni podnesak u vezi sa optužnicom za Hrvatsku i Bosnu. Stav koji smo mi ranije izneli jeste da smo mi imali priliku da razmotrimo raspored i prilično je nemoguće napraviti čvrst raspored, pošto smo uzeli u obzir vreme koje je potrebno za to, ali moguće da će se stvari tako odvijati brže. Međutim, kao što sam ranije rekao, trebamo imati na umu da pokušamo da završimo sa svedočenjem u vezi sa ovom optužnicom do početka jula, tako da imamo dva meseca za pripremu za druge dve optužnice.

TUŽILAC NAJS: Ja znam da je tužiteljica lično ovde da bi odgovorila na pitanja koja ste vi postavili u vezi s tim.

TUŽILAC DEL PONTE (DEL PONTE): Dozvolite da govorim francuski. Kao što znate, mi smo objasnili koliko svedoka imamo i koliko dokumenata u vezi sa optužnicom za Kosovo i vi ste nam rekli da ste imali na umu kraj jula za prezentiranje naših dokaza, za izvođenje dokaza u vezi s tim. Onda smo imali spajanje optužnica i zbog toga smo smatrali da treba da ubrzamo ceo postupak. Mi

se slažemo s tim. Ipak, mora se reći da ono s čim smo se danas suočili ostavlja otvorena vrata. Kada je reč o vremenskom periodu u kome smo mogli da završimo izvođenje dokaza Tužilaštva, to zavisi i od unakrsnog ispitivanja. Dakle, kada mi počnemo da dovodimo svedoke o samom mestu zločina i ako unakrsno ispitivanje bude dva puta duže od glavnog ispitivanja, onda je za nas jako teško da procenimo koliko nam tačno vremena treba za izvođenje dokaza Tužilaštva. Nema sumnje da ćemo se potruditi da ostvarimo svoj cilj, ali ono što sam ja čula ovih dana, naravno ja neću biti u mogućnosti da budem u sudnici svaki dan, ali ono što sam čula ovih dana navodi me na to da ćemo možda morati da pozivamo i druge svedoke, čak i svedoke koji se odnose na mesto zločina, jer to sve zavisi, časni Sude, od argumenata koje iznosi optuženi tokom postupka i tokom svedočenja. Mi moramo da uvedemo dokaze o zločinima za koje se tereti u optužnici i mi se nadamo da će nas Veće tretirati na isti način kao i optuženog, da bismo mi mogli da ispunimo svoje obaveze što bolje možemo. Zbog toga, časni Sude, mi pokušavamo da delujemo što je brže moguće, ali ipak morate da uzmete u obzir činjenicu da je ovo vrlo važan zadatak, vrlo važna misija koju moramo da ostvarimo i da ona u velikom slučaju zavisi od argumenata koje iznosi optuženi kada saslušavamo svedoke. Dakle, ja moram da kažem da mi moramo da zadržimo određene rezerve, jer ćemo možda morati da uvedemo nove svedoke. Zahvaljujem se, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Mi to shvatamo, i naravno, zbog brzog odlučivanja o vremenu, broj svedoka će se menjati tokom suđenja, ali bićemo zahvalni ako budete u situaciji da završite što je moguće više oko početka jula. Takođe je tu i pitanje provizornih, privremenih pretpretresnih podnesaka. Moram da kažem da nisam baš zadovoljan. Tačno je da je toga bilo u drugim predmetima, ali mislim da to ne mora da znači da je to bio dobar predsedan. Ne postoji pravilo u Pravilniku o postupku i dokazima za nešto tako i ja mislim da bi mnogo bolji pravac bio da idete ka tome da se naprave potpuni i konačni pretpretresni podnesci, a ako bude neophodno zbog vremenskog pritiska da se nešto tome doda, vi onda možete da podnesete zahtev da to uradite. Mislim da bi bilo mnogo praktič-

nije da to radimo na taj način.

TUŽILAC DEL PONTE: Da, časni Sude. Ali ako se dobro sećam, donesen je amandman na jedno od pravila i na taj način je uvedena ideja privremenih pretpretresnih podnesaka. Ne mogu vam sad napamet reći koje je pravilo, ali znam da je uvedena izmena tog pravila i odatle proizlazi ta ideja, čak iako nema tako brzog i čvrstog ustanovljenja institucija kao što je privremeni pretpretresni podnesak. Vi znate, časni Sude, da bez obzira da li to nazvali provizornim pretpretresnim podneskom ili dodatnim pretpretresnim podneskom, to zaista nije bitno. Ovde nije bitna forma. Kao što dobro znate, problem sa kojim se mi suočavamo je sledeći: ako mi kažemo da do 12. aprila ili 2. aprila možemo imati spisak svedoka i dokaznih predmeta, dakle, to je onda 2. april, to je skoro sutra, prekosutra. Znači, mi moramo da priložimo dodatni podnesak ili konačni, kako god da ga nazovete, a ono što je za nas važno jeste da smo mi pod istom obavezom da obavimo svoj posao što brže možemo, ali to se mora uraditi na adekvatan način.

SUDIJA MEJ: U redu. Rekli ste šta ste imali. Mi ćemo to imati na umu.

TUŽILAC DEL PONTE: Hvala.

SUDIJA MEJ: Da li još neko želi nešto da pokrene?

PRIJATELJ SUDA KEJ: Samo jedna stvar. Dali ste nalog da se pozove treći svedok, njegova izjava je...

SUDIJA MEJ: Nisam siguran da je mi imamo.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Ako bi to pomoglo Veću, mogu ja da kontaktiram sa gospodinom Rajnefeldom i da se dogovorim šta treba poslati vama da razmotrite ako se to pitanje pokrene.

SUDIJA MEJ: Da, molim vas uradite to. Sutra nastavljamo u 9.30 h. Da, gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Sasvim tehničko pitanje, gospodine Mej. Ja sam dobio ovaj vremenski program rada i u njemu je pisalo da u četvrtak završavate u 1.00 h, i ja sam prema tome planirao posetu moje porodice. Maločas sam dobio papir na kome se vidi da se u četvrtak celo popodne ponovo radi. Ja mislim da neki minimum korektnosti, s obzirom na ovako kratka vremena koja ja mogu da iskoristim da bih bio u kontaktu sa svojom porodicom, ne možete da menjate jedan dan unapred.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, molim vas. Ne znam kako je do toga došlo. Očigledno je da je došlo do neke zabune u danima, ali ako ste vi već napravili sve aranžmane da biste se videli sa svojom porodicom to poslepodne, onda nećemo zasedati to poslepodne. Nastavljamo sutra ujutru u 9.30 h. Ustanite, molim.

Završeno u 1.58 h.

Nastavak rada 20. februara 2002. godine u 9.30 h.